

özgürdüşün

gençlik dergisi

47

Ağustos 2009

2 TL

MARKS'TA İDEOLOJİ ÜZERİNE TARTIŞMA
İSTANBUL'DAN BİR "CERRAH" GEÇTİ
O.S'DEN OGÜN SAMAST'A BİR DÖNÜŞÜMÜN ANATOMİSİ
ÖZEL İSTİHDAM BÜROLARI
BURJUVA EKONOMİ POLİTİĞİ
DGH: EMEK SEFERBERLİĞİNE KATILALIM
"KUTSİYE"

MERHABA,

YENİ BİR SAYIYLA DAHA OKUR-YAZARLARIMIZLA BULUŞUYORUZ. BU SAYIMIZDA DA İLGİYLE OKUYACAĞINIZI DÜŞÜNDÜĞÜMÜZ YAZILARA YER VERMEYE ÇELİŞTİK. DERGİMİZLE YENİ TANIŞAN DOSTLARIMIZIN OLDUĞUNU DÜŞÜNEREK, BİR HATIRLATMA YAPMAYI İSTİYORUZ. ÖZGÜR DÜŞÜN, OKURLARIYLA ARASINA OKUR VE YAZAR AYRIMI KOYMAZ. HER OKURUNU AYNI ZAMANDA YAZARI KABUL EDER. DOLAYISIYLA EMEĞİNİ PAYLAŞMAK İSTEYEN OKUR-YAZARLARIYLA KOLEKTİF OLARAK BİR YAYINCILIK YAPAR. EMPERYALİZME, FEODALİZME, FAŞİZME VE HER TÜRDE GERİCİLİĞİ KARŞI OLAN BİR DÜŞÜN DÜNYASININ GENÇLİK İÇERİSİNDEKİ BİR DİRENME VE ARINMA MEVZİSİ OLARAK VARLIĞINI SÜRDÜRÜR. VE OKURLARINI İLERLETME, ONLARI DEVRİMCİ MÜCADELEYE KATMA, ÖĞRENME VE ÖĞRTME SÜREÇLERİNİ HEDEFLER. TARAFINI EZİLEN HER TÜRLÜ KESİMİN, SINIFIN, ULUSUN VE MİLLİYETİN TARAFI OLARAK GÖRÜR. BU İLKELERLE ORTAKLAŞTIĞIMIZ TÜM DOSTLARIMIZIN ELEŞTİRİ VE ÖNERİLERİNİ ÖNEMSER...

YENİ BİR SAYIDA BULUŞMAK ÜZERE...

İÇİNDEKİLER

01	EMPERYALİZME VE UŞAKLARINA KARŞI BİRLEŞELİM	
04	DGH'DEN	27 "MARKS'TA İDEOLOJİ" ELEŞTİRİSİ
VEYSEL KAPLAN
14	ÖZEL İSTİHDAM BÜROLARI	32 ELEŞTİRİYE CEVAP
15	O.S'DEN OGÜN SAMAST'A...	37 ÇEVİRİ - MİKE ELY
21	ŞİİR- "GÖÇ" - A.TELLİ	44 İSTANBUL'DAN BİR "CERRAH" GEÇTİ
22	EKONOMİ POLİTİK	46 "KUTSİYE"

özgürdüşün

ozgurdusunkolektifi@hotmail.com

KARDELEN BASIM-YAYIM REKLAM GÖSTERİ ORGANİZASYON LTD. ŞTİ.
Sahibi ve Yazışları Müdürü: Ferda BAŞ Yayın Türü: Yaygın-Süreli
Yönetim Yeri: Katip Mustafa Çelebi Mah. Tel Sok. No: 20/2 Beyoğlu-İSTANBUL
Tel: (0212) 243 91 94 Dizgi: Kardelen Yayıncılık

Kocaeli İrtibat Bürosu: Belediye İşhanı D Blok Kat: 6 No:15 KOCAELİ
Baskı: Ezgi Matbaacılık Adres: Çobançeşme mah. Sanayi cad. Altay sk. No: 10 A Blok
Yenibosna Bahçelievler - İstanbul Tel :0212 654 94 18

Hesap Numarası: Serpil KARAKAYA:
İş Bankası İstanbul Parmakkapı Şubesi 1042 0677147

**Fırtına Vadisi'nde
termik santrale,
Hasankeyf'te ve Munzur'da
barajlara hayır!**

EMPERYALİZME VE UŞAKLARINA KARŞI BİRLEŞELİM

Sınıflı toplumlar, doğası gereği çeşitli uzlaşmaz çelişkileri bünyesinde barındırırlar. Uzlaşmaz çelişkilerin çözümü devrimci zoru gerektirir. Dünyadaki tüm toplumsal dönüşümler doğru ideolojik önderlik, siyasal tutarlılık ve devrimci zorun kullanılmasıyla gerçekleşir. Ülkemizde ve dünyadaki toplumsal ilişkiler halen sınıfsal zemin üzerinden yükseldiğine göre temel strateji değişmez. Bireylerin kendi sınıfsal pozisyonlarını değiştirip, proleter bakış açısından burjuva ideolojisine geçiş yapmaları, var olan toplumsal gerçekliği değiştiremez. Dolayısıyla sürekli tekrarlanan "değişin veya değişime açık olun" tarzındaki cümleleri sarf edenler eğer ki burjuvazinin limanlarına demirlemişse, bilimsel sosyalizmi benimseyenlerin bu değişim dileklerini dikkate alması düşünülemez. İşte ülkemizde tam da bu süreç yaşanmaktadır. Burjuvazinin veya diğer egemenlerin güvenli limanlarına demirleyenler Avrupa Birliği, emperyalizm, devrimcilik, Kürt sorunu, Alevilik, piyasacılık ve tabii ki de demokrasi konusunda tam da burjuva

ideolojik çerçevede bir değişimi devrimcilere dayatmak istemektedirler. Artık ezilen sınıf ve kesimlerin yaşadığı her sorunun çözüm noktası, demokrasi ve insan hakları şemsiyesi altında, emperyalist kurumların ve onların uşaklarının inisiyatifine bırakılmak istenmektedir. Ülkemizdeki liberal ve ulusalcı olarak adlandırılan kesimlerin kaçınılmaz olarak çeşitli toplumsal sorunlarda takındığı tavırlar, ister istemez emperyalizmin hegemonyasına hizmet etmektedir.

Ulusal sorun emperyalistlerin insafına bırakılmaz!

Kürt ulusal sorununda da benzer bir şekilde, bu sorunun kaynağı ve niteliği göz ardı edilerek yapılan çözüm önerileri niyetten bağımsız olarak emperyalizme yedeklenmekle sonuçlanmaktadır. Ulusal sorunda bilimsel sosyalist yaklaşımdan sapmanın getirdiği kaçınılmaz sonuçlar devrimci hareketi de etkilemektedir. Bilinçli işçi sınıfının bayrağı altındaki mücadeleyle kesin

olarak çözülecek bu sorunu, bir kimlik veya demokrasi mücadelesine indirgemek kaçınılmaz olarak bölgedeki hakim güçlerin ekmeğine yağ sürmekten öteye geçmemektedir. Burjuva medyasındaki tartışma programlarında veya her gün çıkan çeşitli çözüm önerileri deklarasyonlarında, sözü edilmeyen tek şey bilimsel sosyalist perspektifte önerilerdir. Ülkemizdeki çeşitli milliyetlerden işçi ve köylü yığınlarını ortak mücadele hattında birleştirmek, ulusal sorunun da çözümüne getirilecek en büyük adımdır. Büyük Ortadoğu Emperyalist Projesi'ndeki planları bozacak olan tek şey ulusal ve uluslar arası alanda emekçi sınıfların birliğini sağlamaktır. Devlete çözüm önerileri sunarak veya Kürt sorununu AB ve ABD emperyalistlerin insafına bırakarak, ancak imha ve inkar politikaları yeniden üretilir. Ezilen ulusun haklı demokratik talepleri desteklenebilir fakat ulusal burjuva önderlikli yapının bayrağını dalgalandırmak bilimsel sosyalistlerin işi olamaz.

Ulusal sorunda tabii ki de salt söylemsel bir çözüm öneriler yığını, sloganvari bir şekilde dillendirmek gibi bir amacımız yok. Ama toplumsal gerçekliğin göz ardı edilip bilimsel sosyalist zeminden kayılması da, bizi ancak içi boş bir demokrasi ve özgürlük havariliğine dönüştürür. Bugün hem devletin hem de emperyalizmin bu kadar pervasızlaştığı ve gerçek niyetlerini hiç bir örtüye gerek kalmadan ifade ettiği bir dönemde, tutarlı bir sınıf analizi acil bir ihtiyaçtır.

Ülkemizdeki egemenlerin Kürt ulusal sorunundaki aciz tavrı Çin'deki Uygur sorununda açıkça kendini göstermiştir. Uygurların Çin'deki özerk statüsünü göz ardı edip kendi ülkesindeki en ufak bir ulusal talebi reddetmekten çekinmeyen devlet Çin'e demokrasi dersi vermeye çalışıyor. Kendi ülkesindeki soykırım, imha, inkar ve asimilasyon politikalarını 85 yıldır kesintisiz bir şekilde sürdüren devletin başka ülkelerdeki "soydaşlarını" hatırlaması ilginç bir çelişkiyi de açığa çıkartmaktadır. Türk milleti kavramını ülkedeki her kesimi kapsadığını söyleyen devlet dış ülkelerdeki Türk ulusu katliamlara uğradığında "soydaşlık" veya daha doğrusu "ırkdaşlık" durumunu hatırlayarak aslında Türk milletinin ne anlama geldiğini de açıkça göstermektedir. Bilimsel sosyalistler hiçbir ulusun ezilmesine göz yummaz ve buna karşı bütün ezilen ulusların haklı mücadelesini destekler. O yüzden bilimsel sosyalistlerin Türkiye'de Kürt sorununa veya Çin'deki Uygur sorununa, ulusal sorun temelinde bakışları aynıdır. Fakat her iki durumda da emperyalizmin, ulusal sorunları kendi çıkarları çerçevesinde kullanmasına karşı da ideolojik ve siyasal mücadelesini vermekten kaçınmaz.

YÖK'ün Harç Zamları Saldısı

Emperyalizmin bölgemize ideolojik ve siyasal saldırıları devam ederken ülkemizdeki uşaklar ise emperyalist-kapitalist krizin faturasını üniversite öğrencilerine de kesmeye hazırlanıyorlar. Yeni dönem üniversiteler-

NE LİBERAL DEMOKRASİ HAVARİLERİ NE DE ÇARPIK "ANTI EMPERYALİST" ULUSALCILAR BU ÜLKEDEKİ SÖMÜRÜ SİSTEMİNİ DEĞİŞTİREBİLİR. İKİSİ DE SON KERTEDE EMPERYALİZMİN VE ONUN UŞAKLARINA KAÇINILMAZ OLARAK YEDEKLENİRLER. SINIFSAZ ZEMİNDEN KOPMAYIP DEVRİMCİ BİR TARZDA MÜCADELE EDEN BİR ANLAYIŞ GENÇLİK İÇERİSİNDE KÖK SALDIKÇA BU SÖMÜRÜ VE BASKI SİSTEMİ GERİLEYECEK VE ZEMİN KAYBEDECEKTİR.

de yapılacak olan harç zamları üniversitede okuyan veya okuyacak olan emekçi çocuklarına yapılan en kapsamlı saldırılardan bir tanesidir. 12 Eylül faşist darbesinin üniversitelerdeki gardiyası Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK)'nin, son yıllarda artan faşist saldırılar, birçok hak talebine karşı açılan soruşturmalar ve uzaklaştırma cezalarıyla sindirilen üniversite muhalefetinin durumunu göz önünde bulundurduğu açıkça gözükmektedir. Bu süreçte YÖK kapsamlı bir saldırıyla üniversite kapılarını emekçi çocuklara kapayarak üniversiteleri ticari kurumlara, öğrencileri de müşteriye dönüştürecek önemli bir adımı atmış bulunuyor. Harç zamlarının %100'e varan oranları bunun en önemli kanıtıdır. Ama yine de bu büyük saldırının, üniversitedeki öğrencilerin muhalefetiyle karşılaşacağını söylemek de mümkündür. Fakat bu muhalefeti örececek olan kurumların yine geçmişteki hataları tekrarlayarak, oluşacak mücadele birikimini eritmemeleri için büyük bir çaba sarf etmek gerekmektedir. En geniş öğrenci kitlesini kapsayacak çalışmalar örülüp, bunların pratik mücadeleye sevk etmeye yönelik bir mücadele hattı kurulabilirse, YÖK'ün üniversitelerdeki saldırısı boşa çıkartılıp güçlü bir muhalefet oluşturabilir. YÖK'e karşı muhalefeti örececek olanların tatil psikolojisinin rehabetinde olanların olmadığı açıktır. Mücadelesini kampüsün dışına taşıran ve işçi köylü gençlikle birleşen bir güç, güçlü bir zeminden yükseliyor demektir.

Hapishanelerdeki Devrimcilere Baskılar

Ülkemizdeki en nitelikli örgütlü gücü oluşturan devrimcilere karşı yapılan F tipi hapishanelerde, devletin saldırısı artarak devam ediyor. Devrimcilerin iradesini ve ideolojisini teslim almaya çalışan devlet, en ufak

bir hukuk kırıntısını bile F tipi hapishanelerde bulundurmamaktadır. Kanser hastası olan Güler Zere'nin tedavisinin dışında yapılmasına izin vermeyen devlet, mafya babalarına, emekli askerlere ve kaçakçılara gösterdiği muazzam ilginin milyonda birini devrimcilere göstermemektedir. Birçok "Ergenekon"cu askerin tutukluluk sürelerini hastanelerde geçirirken, kanser olan Erol Zavar ve Güler Zere gibi pek çok devrimcinin tedavileri engellenmektedir. Bu aslında devletin hakim sınıfların bir aracı olduğuna en büyük kanıttır. Bir aşçının kızı olan Münevver Karabulut'un bir burjuvanın çocuğu tarafından öldürülmesini kızın hatasına bağlayan bir zihniyet elbette ki bu sömürü düzenini değiştirmek isteyen devrimcileri ölüme terk etmesi anormal karşılanmamalıdır. F tipi hapishanelerde kitap okuyan devrimcilere kitap sınırlaması getirip fazla kitapları yakan faşist bir zihniyetten demokrasi beklemek en masum ifadeyle saflıktır. Bizim görevimiz çeşitli milliyetlerden emekçi halkımızı mücadele saflarına çekerek emperyalist hegemonyayı parçalamak olmalıdır.

Yine ve tekrar söylüyoruz: Ne liberal demokrasi havarileri ne de çarpık "anti emperyalist" ulusalcılar bu ülkedeki sömürü sistemini değiştirebilir. İkisi de son keredede emperyalizmin ve onun uşaklarına kaçınılmaz olarak yedeklenirler. Sınıfsal zeminden kopmayıp devrimci bir tarzda mücadele eden bir anlayış gençlik içerisinde kök saldıkça bu sömürü ve baskı sistemi geriyecek ve zemin kaybedecektir. Nesnel şartları göz önünde bulundurarak içerdeki ve dışandaki bireyselleşme, pasifizm, yılgınlık ve piyasalaşma saldırılarına karşı örgütlü mücadelenin öne çıkartılması haramilerin saltanatını sarsacaktır.

DGH'den

DEMOKRATİK GENÇLİK HAREKETİ

www.demokratikgenclikhareketi.org

TEMMUZ 2009

Her Yönüyle Daha Gelişkin Bir Mücadele İçin

Emek Seferberliğine Katıl!

Demokratik Gençlik Hareketi (DGH), kolektif iradesine yaslanarak ve geçtiğimiz yıl düzenlenen kampanyanın verimli eleştirileri, tartışmaları ve deneyimleri üzerinden ulaştığı sonuçlarla birlikte, 1 Temmuz 2009 – 1 Eylül 2009 tarihleri arasında iki ay sürecek ve kendi içerisinde “Köy Çalışmaları” gibi farklı politik alt faaliyet başlıkları içeren yeni bir “Mali Kampanya” başlatmıştır!

Tüm DGH faaliyetçileri, yakın çevre ilişkileri ve bilhassa öğrenci-gençlik başta olmak üzere işçi-gençlik dışındaki tüm halk gençliği güçleri; ideolojik netliği muhafaza etmek, siyasi çizgiyi sağlamlaştırmak, proleter disiplini ve ahlakıyla donanmak, düzenin yoz-gerici kültürü karşısında, “Yeni İnsan” kültürünü ve mücadelesini üretimin devingen, yaratıcı gücüyle yaşatmak için emek seferberliği içerisinde yer almalı; siyasi ve örgütsel alanlarda, halk gençliğinin demok-

ratik hakları için mücadelesinde daha gelişkin, donanımlı, yeterli, atak ve dinamik bir DGH ortaya çıkarmak için seferber olmalıdır.

Mücadele alanlarında ve faaliyetlerde, bağından yükseldiği halk gençliği hareketlerini, yakalanan olumlulukların ilerisinde, yeni demokrasi perspektifiyle buluşturmak, demokratik haklar mücadelesinin daha gelişkin, donanımlı ve yaygın bir şekilde omuzlayabilmek için görevlerimize sarılalım!

Emperyalizmin ve Uşaklarının Kriz Faturası: Zam, Zulüm, Sefalet, Kölelik Koşullarında Yaşam ve Geleceksizlik!

Ülkemiz ağalar ve patronlar sultanının, emperyalist efendilerinden, ağababalarından aldıkları stratejik emirlerle, emekçilere ve toplumun diğer tüm ezilen kesimlerine yönelik sergiledikleri pervasız soygun ve

2008 DGH Yaz Çalışmalarından bir görüntü

zorbalık politikalarının günceldeki en önemli sebebi: emperyalist merkezlerde başlayan ve tüm dünyaya yayılan "kriz"...

DGH, Kasım 2008'de mevcut krize ve krizin halka olan yansına dair şu tespitlerde bulunmuştu:

"Kapitalizm, gelinen aşamada, reel ekonominin yanı sıra devasa boyutlarda sanal bir ekonomi ortaya çıkarmıştır. Günümüzde, dünyada dolaşımda olan paranın yaklaşık %10'unun ardında gerçek mal ve hizmetler bulunduğu tespit edilmektedir. Gerisinin "karşılığı", kredi piyasalarında dolara bağlı olarak üretilmiş kâğıtlar ve bunların türevleri ve türevlerin türevleri oluşturmaktadır. Bunun sonucunda mali sermaye üretken sermayeye göre daha önce hiç görülmedik biçimde güç kazanmış, paranın artık üretmek değil, para ile kazanılmaya başlandığı bir döneme girilmiştir. Bölüşüm, gittikçe artan bir hızla mali sermayenin lehine, üretenlerin ve çalışanların aleyhine bozulmuştur.

Geçtiğimiz yıllarda, kapitalizmin bu özelliği gereği şimdi yaşanan iktisadi krizin habercileri diyebileceğimiz etkisi daha sınırlı krizlerde de bilhassa bizimki gibi yarı-sömürge konumunda olan ülkelerdeki piyasalar işaret edilir, gündemde tutulurdu. Krizlerin temel nedeni olarak da bu pazarların, kapitalist dünya sisteminin beklentilerine yeteri düzeyde cevap olamadıkları gösterilirdi. Bundan dolayı da yabancı sermayenin "güvensizlik" yaşadığı ve bu pazarlardan uzaklaştığı ifade edilir ve çekilen sermayenin tetiklediği ekonomik yıkım da bu ülke ekonomilerinin zayıflığıyla açıklanırdı. Dahası bizimki gibi ülkelerin, "küreselleş-

me" ile yeteri düzeyde bütünleşemedikleri için bu sorunların yaşandığı ifade edilir ve daha fazla kamu iktisadi teşekkülünü "özelleştirerek" dünya piyasalarıyla bütünleşmesi salık verilir ve Dünya Bankası – Uluslararası Para Fonu yeni reçeteleri uşak siyasi iktidarın önüne sürerdi. Bu reçeteler da halkın eline, eğitim – sağlık gibi temel ihtiyaçları karşılayan devlet hizmetlerinin daha fazla özelleştirilmesiyle geri dönen yıkımlar olarak geçerdi/geçmektedir.

Ancak şimdi kriz artık doğrudan emperyalist merkezleri de çökertmektedir. Zira kriz, kapitalizmin yapısal özelliğidir fakat bu kez farklı olan durum, bu aşırı derecede büyüyen finans sermayesinin ortaya çıkardığı üretimsizliğin, bağımlılığın, yoksullaşmanın saplandığı tüketimin somut karşılığının toparlanamamasıdır. İşte bunun içindir ki emperyalistlerin merkez bankaları ve hazine bakanlıkları, "kamu ekonomisi" rejimlerine mecbur kalmışlar ve sisteme avuç avuç milyar dolarlar şırınga ederek günü kurtarmanın yollarını aramaya başlamışlardır.

Yaklaşan süreçte ise krizin gerçek üretim sektörleri üstündeki yıkıcı etkilerinin daha açık biçimde görülmesi kaçınılmaz görünmektedir. Bu durumda bilhassa yarı-sömürge ülkelerin emekçilerini bekleyen de daha çok işsizlik ve daha çok yoksulluk olacaktır. Piyasa ekonomisinde, satın alma gücü olmayana yer yoktur. Dolayısıyla yoksulluk da ortadan kaldırılması gereken değil, toplumsal devrimlere dönüşmemesi için her türlü yöntemle idare edilmesi, denetlenmesi gereken bir olgudur. Yoksulluğa bağlı olarak da halkın yükselen ekonomik-sosyal hak talepleri de aynı

şekilde denetlenmesi ve hatta engellenmesi gereken bir gerçekliktir. Hatta siyasi iktidar, emperyalist efendilerinin tarihsel tecrübelerinden öğrenerek, bu konuda ilerici, devrimci-demokratların kitleleri bilinçlendime yönlü çabalarını en başından kitleler nezdinde türlü hukuksuzluklarla terörize etmeye çalışmaktadır.

Dolayısıyla, toplumsal yaşamın birçok alanında olduğu üzere eğitim alanında da ülkemizi bekleyen yakın gelecek; milyonlarca öğrenciyi, ailelerini ve eğitim emekçileri ile onların ailelerini kapsayan bu devasa kesime yönelik olarak; daha fazla emperyalizmin ihtiyaçları çerçevesinde düzenlenmesini gerektirecektir. Bu düzenleme eğitim ticarileştirilmesi yoluyla olduğu kadar eğitimin doğrudan ilgilendirdiği milyonların demokratik haklarına ilişkin mücadelelerinin de türlü yollardan engellenmesi, baskılanması yoluyla da sağlanacaktır/sağlanmaktadır.” (Demokratik Gençlik Hareketi - Kasım 2008)

Geride bırakılan aylar içerisinde, DGH'nin işaret ettiği ekonomik ve sosyal yıkımlar, başta emekçiler olmak üzere toplumun ezilen tüm kesimlerinde, kendisini, artan işsizleşme, zamlar, yoksulluk ve bunlarla eşgüdümlü olarak ortaya konan; siyasi iktidar tarafından sistematik olarak yükseltilen ve başta halk güçlerini hedefe oturtan; halka yönelik zorbalık politikaları olarak vücuda gelmiştir.

Ülkemizdeki yabancı fabrikalar “üretim ara verirken” ve “ücretsiz izin” adı altında işçi kıyımına girişirken, uşaklarının fabrikaları ya kapanmış ya da “ücret dondurma”, “ücretleri geri çekme” ve “işçi çıkarma” saldırılarıyla, yoksul emekçileri açlığa ve sefalet mahkûm etmişlerdir. Orta ve küçük işletmelerin birço-

ğu üretimi durdurmuş ve bu kesimlerde çalışan yüz binlerce emekçi, işsizliğe ve sefalet koşullarında yaşamaya mecbur bırakılmıştır. İşsizlik, ülke tarihinin en büyük oranlarında seyrederken, birbiri peşi sıra sıralanan ısınma, ulaşım ve zorunlu mutfak giderlerine yönelik zamlar, yoksul emekçi halkın yaşam olanaklarını büsbütün daraltmış, ortadan kaldırmıştır.

Ülkemizde, işsizlik oranları, sürekli bir manipülasyona tabi tutulan, resmi açıklamalara göre bile %20'leri bulmuş durumdadır –ki gerçek işsizlik oranının daha da üst seviyelerde olduğu bilinmektedir. Bu durum dahi halklarımız içerisinde yuvarlandığı açlık koşullarının ulaştığı boyutu göstermesi bakımından çarpıcıdır.

Öte yandan, çalışan kesimler açısından da durum hızla “köleleşme” koşullarına doğru evrilmektedir.

Bir yandan efendilerinin krizinden etkilenen bir yandan da bu koşullar dahi faydaya çevirmeye çalışan ağalar ve patronlar sultanının, krizi bahane ederek, yine bu ortamda zorunlu yaşamsal ihtiyaçlar ölçüsünde dahi değerini hâlihazırda yitiren reel emekçi ücretlerini dondurmaları, azaltmaları, durumu daha da kötüleştirmektedir.

Bu duruma rağmen, ülkemizdeki “kredi kartı” harcamalarının artışı, siyasi iktidarcı “her şeyin yolunda gittiği” imajının önemli bir argümanı haline getirilse de mevcut gerçekler, bu acizliğin ve ahlaksızlığın boyutları kadar derindir.

Emekçilerimiz, kredi kartlarına borçlanarak asgari geçimlerini sağlamakta, büyük bankalara borçlanmakta, maaşları ipotek altına alınmakta ve adeta kö-

lelik koşullarında, en baştan borçlu oldukları üretim için çalışır hale getirilmektedirler.

Tüm bu yıkımlara bağlı olarak toplumumuz, hızlı bir kültürel çöküşü de beraberinde taşımakta ve büyümektedir.

Uyuşturucu, insan ticareti, hırsızlık, dolandırıcılık, soygun, tecavüz, cinnet... Daha bir dizi çürüme ve saldırganlık, yabancılaşma, halk gençliği başta olmak üzere, toplumda hızla yaygınlaşmakta ve toplumumuz, geleceğin inşasında üzerine basarak yükseliyeceği ahlaki ve moral değerlerinden de hızla uzaklaşmakta ve böylelikle devrimci ideallerle buluşmasının önünde yeni engeller örmektedir.

Halk gençliği de bu ekonomik ve sosyal yıkımlardan en fazla etkilenen kesimlerden birisi olmuştur.

İşçi-gençlik ve köylü-gençlik, geri kalan emekçilerle birlikte mevcut ekonomik ve sosyal yıkımların etkilerini doğrudan yaşarken ve işsizliğe, kölece çalışma koşullarına mahkûm edilirken; öğrenci-gençlik, bir yandan giderek artan “paralı eğitim” uygulamalarının yıkıcı etkilerine maruz kalırken bir yandan da artan idare – polis baskısıyla, soruşturma, tutuklama terörüyle yüz yüze kalmıştır.

Yine “açıklanan resmi rakamlara göre”, her üç üniversite mezunundan birisi bugün işsizdir. Bunun bir diğer anlamı da her üç üniversiteliden birinin de potansiyel işsiz olduğudur.

Mevcut işsizlik oranlarını, halk gençliğinin önemli bir bölümü nezdinde “atıl” tutmanın bir aracı haline getirilen ve bir diğer yönüyle de devasa bir “sektör”e dönüştürülen “her ile bir üniversite uygulamaları” sonucunda artık bugün ülkemizde 130’dan fazla üniversite vardır ve bu üniversitelere ait yeni bölümler, fakülteler inşa edilmektedir.

Siyasi iktidar, neo-liberal eğitim politikalarıyla birlikte içeriğini önemli oranda boşalttı; eğitimci kadrolarını gerici ve faşist zihniyette, anti-bilimsel kadrolarıyla doldurduğu üniversiteler cennetinde, halk gençliğini ve dolayısıyla da işsizliği kontrol altında tutmanın hesaplarını çok büyük ölçeklerde hayata geçirmektedir.

Halkın ve Halk Güçlerinin Krize ve Siyasi İktidara Cevabı, “Emeğin Hakkına ve Geleceğimize Sahip Çıkmak” Temelinde, Direngen Bir Şekilde Karşı Duruş Sergilemek Olmuştur!

Toplumsal yaşamın hemen tüm alanlarında yoğunlaşan ekonomik ve sosyal yıkımlar, başta emekçiler olmak üzere, bu yıkımlardan etkilenen geniş kesimlerde var olan huzursuzluğu arttırmış ve siyasi iktidara, ekonomi politikalarına dönük tepkileri giderek daha fazla görünür kılmaya başlamıştır.

Ülkemizde, uzun yılların ardından yeniden “fabrika işgalleri” başlamış ve mevcut yıkımın faturasının kendilerine kesilemeyeceğini, militan bir şekilde göstermeye başlamışlardır.

Bilhassa küçük ölçekli üretim yerlerinde görülmeye başlayan işgaller, artarak ve yaygınlaşarak önemli bir mücadele biçimi halini almaya başlamış; yine ülke genelinde son derece yaygın grevlere tanıklık edilmiştir.

Neo-liberal ekonomik, sosyal ve siyasi politikaların neticesinde güç yitimine uğrayan, genel toplumsal mü-

“ HALK GENÇLİĞİ İÇERİSİNDEKİ FAALİYET ALANLARINDA, BU ALANLARIN ÖZGÜNLÜĞÜNÜ YARATAN KESİMLERDE; HALK GENÇLİĞİNİN EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAK TALEP- LERİ MÜCADELESİNDE; KİTLELERE DOĞRUDAN ULAŞAN, ONLARI KENDİ HAREKETLERİ İÇERİSİNDE ÖRGÜTLEME VE YÖNLENDİRME PERSPEKTİFİYLE DONANMIŞ VE SİYASAL ÇİZGİDE, STRATEJİK HEDEFE KİLİTLENMİŞ UZUN VADELİ, SABIRLI VE KAZANIMLARI GÖZETEN MÜCADELE HATTIYLA İLERLEYEN DEMOKRATİK HAKLAR MÜCADELESİNİN GÜVENCESİNİN VE DAHA GELİŞKİN BİR İLERLEYİŞİNİN TEMEL SORUNSALI DA “MÜCADELE AYGITININ” SAHİP OLDUĞU NİTELİKLERİNİN ARTTIRILMASI OLMAKTADIR. ”

cadelede birleştirici olması gerekirken atıl pozisyonlara sürüklenen demokratik kitle örgütleri ve sendikalar; bu süreçte, halkın artan hoşnutsuzluğunun ve tabanın da etkisiyle daha aktif bir mücadele hattına yüzlerini dönmüşlerdir. Uzun yılların ardından, ciddi kitlesel eylemliliklerle, genel mücadelenin daha dinamik ve görünür olmasına katkı sunmaya başlamışlardır.

Dağınık ve parçalı olmakla birlikte, yine uzun yıllardır sistematik bir şekilde yok edilen tarım sektörü içerisindeki üretici köylülerin de eylemleri gündeme gelmiş ve bu kesimlerde de ciddi bir potansiyel açığa çıkmıştır.

Mimarlar, mühendisler, öğretmenler, doktorlar... Özelleştirme politikalarıyla birlikte, son derece hızlı bir şekilde işsizleşme, yoksullaşma ve özel sektörün daha azgın sömürü koşullarına sürüklenen orta sınıf içerisinde de bilhassa genç kuşaklarla birlikte örgütlenme ve demokratik hak talepleri ekseninde genel toplumsal muhalefete katılımı önemli adımların atıldığı görülmüştür.

Gecekondularda, bugüne değin genel anlamda soka eğilimli yerleşimlerde görülen ve fakat gelinen aşamada farklı kesimlerden insanların da yaşadığı hemen tüm semt yerleşimlerinde, sistematikleştirilen "yıkım terörüne" karşı çok net bir militan duruşun ortaya çıktığı görülmüştür. Yoksul semt emekçileri, yaşam alanlarını, bombalar, mermiler pahasına barikatlarda savunmaktadır. Bu anlamıyla ortaya çıkan potansiyel ciddi ölçülerdedir.

Toplumsal mücadele içerisinde, toplumsal yapıdaki konumları itibarıyla, uğradıkları çifte sömürüye karşılık genel mücadeleyi destekleyici, geliştirici bir konuma sahip olan kadınlar; mevcut krizin yıkıcı etkilerinden daha fazla etkilenen kesim olarak, ön plana çıkmışlar ve bilhassa "işçi kadınlar"ın öncülüğünde ka-

Mücadele alanlarında ve faaliyetlerde yaşanan eksikliklerin giderilebileceği yegâne zeminin, yine ancak mücadelenin gerçekleştiği alanlar ve faaliyetler olduğunun kati bilinciyle; ideolojik sorunlardan arınmanın, geçmiş dönem siyasi ve örgütsel tutumları irdeleyebilmenin ve devrimci eğitimin yol göstericiliğinde nitelikleşmenin gerçekleşebileceği esas zeminin de doğrudan üretimin içerisinde yer almak olduğu tespit edilmelidir.

muoyuna yansıyan işgal, grev ve faaliyetler, toplumun farklı kesimlerinden kadınların genel mücadeleye olan katılımları gözle görülür bir artış göstermiştir.

Ekonomik krizle eşgüdüm içerisinde derinleşen siyasi krizle birlikte Kürt Ulusu, ulusal ve demokratik hak taleplerinin kitlesel savunusuna girerken; hâkim siyasal yapının ayrımcılığına maruz kalan bir başka toplumsal kesim olan Aleviler de yükselttikleri hak talepleriyle genel demokratik haklar mücadelesinin gelişimine ve toplumsal muhalefete katkı sunmuşlardır.

Öğrenci gençlik ise üniversitelerde ve liselerde, geçtiğimiz yıllara nazaran daha yaygın ve etkili eylemlilikler geliştirerek, genel toplumsal mücadele içerisindeki dinamik gücünü bir kez daha ortaya koymuştur.

Tüm bu toplumsal kesimlerde ve daha farklı alanlarda, halkın "söz", "eylem" ve "örgütlenme" konularında; mevcut krizin yıkıcı boyutlarına paralel olarak artan bir sahipleniş, aktif bir mücadele çizgisi ortaya koydukları rahatlıkla ifade edilebilir.

Yerel seçimler özgülüğünde Kürt ulusunun, ulusal ve demokratik hak taleplerinin savunusunda ortaya koyduğu iradede olduğu kadar, esasta Dersim özgülüğünde açığa çıkan kitlesel hareketlerle somut kazanımlara dönüştürülen ve demokratik haklar mücadelesi içerisinde yer alan yeni demokrasi perspektifli kurumların politik öncülüklerinin yaşamsallaştıkları alanlar da ortaya çıkmıştır.

Siyasi iktidarın, toplumun farklı kesimlerinden yükselen bu genel mücadeleye karşı geliştirdiği temel politika ise zorbalık rejiminin, yeni metotlarla sistematikleştirilmesi olmuştur.

Bugüne değin, örgütlü halk güçleri üzerinde yoğunlaşmış ve sistematik bir hale getirilmiş saldırı, gözaltı ve tutuklama terörü; boyutlandırılarak ve yeni bir içerikle yapılandırılarak sürdürülmüştür.

Siyasi iktidar, "suçu ve suçluyu övme" gibi gerici yasalarla, halkın örgütlü güçlerine, "düşünce özgürlüğü" vaazlarına rahmet okutacak illiklikte, hiçbir maddi kanıtı yaslanmayan kurmaca fezlekelerle, kendi yasalarını açıkça ihlal eden yöntemlerle, "terör örgütü operasyonları"yla devam etmiş ve bu saldırılarını yaygınlaştırmıştır.

Halkın "söz", "düşünce", "eylem" ve "örgütlenme" haklarını politik zeminde savunan ve gelişimi için çaba harcayan demokratik kurumlara yönelik saldırılar; halkın örgütlü güçlerini de kapsayarak aşan bir genişleme içerisinde, sendikalara ve farklı kitle örgütlerine doğru genişletilmiştir.

Halklarımızın, emekçilerimizin, kazanılmış mevzileri bugün büyük bir karşı-devrimci ideolojik ve fiili saldırı altındadır. Siyasi iktidara muhalif sendikacılar, işçi temsilcileri, belediyeler, akademisyenler, öğrenci-

ler, avukatlar... Toplumun farklı kesimlerinden çeşitli düzeylerdeki hemen tüm muhalif merkezlere yönelik kapsamlı bir saldırganlık, bu dönemde öne çıkan olgulardan bir tanesi haline gelmiştir.

Bugün gelinen aşamada, toplumun hemen tüm kesimlerince açıkla görülen en önemli gerçek bireylerin ve kurumların "anayasal zeminde tanımlı muhalefet hakkını kullanması" söyleminin bir masaldan ibaret olduğudur.

Açıklıkla görülmektedir ki "anayasal zemindeki hukuk", emperyalizme ülkemizi ve emeğimizi peşkeş çeken ağalar ve patronlar sultasının hukukudur.

Sömürü ve Zorbalık Sultasından Kurtuluş; Halkın Örgütlü Güçleri Öncülüğünde; Daha Yaygın, Nitelikli ve Militan Kitle Hareketlerindedir!

Başta emekçiler olmak üzere, mevcut üretim ilişkilerinden ve buna yön veren ekonomi politikalarından zarar gören kesimlerin en temel ve somut ekonomik, sosyal hak talepleri; demokratik haklar mücadelesinin gerçekleştiği zeminde de doğrudan işaret etmektedir.

Ezilen kesimlerin bu hak talepleri ekseninde ortaya koydukları her türlü hareket, halkın örgütlü güçlerini onlardan ayırt eden politik eksenlerinin ve daha gelişkin mücadele perspektiflerinin sahip olduğu siyasal içeriğin de ete kemiğe bürünebileceği ve dahası gerçekleştirebileceği "yegâne" zemindir aynı zamanda.

"Kitle inisiyatifini esas almak", "Devrimin kitlelerin eseri olduğunu" savunmak gibi bilimsel tespitlerin ve savların sahip olduğu temel espi de burada yatmaktadır. Bunun dışındaki pratikler, halkın örgütlü güçleri içerisinde, "kitlelerden ve kitle hareketlerinden kopuk

öncülük" gibi idealist küçük burjuva hareket tarzlarının da bilimsel devrimci bir kitle faaliyeti kavrayışından ayrışım noktasıdır.

Kitlelerin günceldeki ekonomik, sosyal ve kültürel hak talepleri ve bu mevcut talepleri de kapsayan ve içerdikleri demokratik muhtevayla birlikte, hak taleplerinin gerçekleştirilebileceği daha gelişkin bir devrimci demokrasi sisteminin siyasal zemini; "halkın çıkarlarını, devrimin siyasal talepleriyle" bütünleştirme görevinin kucaklaştığı, halklaştığı ve kitlelerin inisiyatifinde, halk güçlerinin politik öncülüğünde ilerlediği bir içeriğe sahiptir.

Bu bakımdan, genel mücadelenin her bir parçasındaki ekonomik ve sosyal haklara, taleplere ilişkin tüm mücadele alanları, gerek emekçi hareketlerinde gerekse halk gençliği hareketlerinde, tayin edici solumsalı, bu hareketlerle veyahut kitlelerin somut talepleriyle buluşabilecek "politik kitle faaliyetleri"nin icrasında düğümlenmektedir.

Dolayısıyla, halk gençliği içerisindeki faaliyet alanlarında, bu alanların özgünlüğünü yaratan ke-

simlerde; halk gençliğinin ekonomik, sosyal ve kültürel hak talepleri mücadelesinde; kitlelere doğrudan ulaşan, onları kendi hareketleri içerisinde örgütleme ve yönlendirme perspektifiyle donanmış ve siyasal çizgide, stratejik hedefe kilitlenmiş uzun vade-

li, sabırlı ve kazanımları gözetken mücadele hattıyla ilerleyen demokratik haklar mücadelesinin güvence-sinin ve daha gelişkin bir ilerleyişinin temel sorunsalı da "mücadele aygıtının" sahip olduğu nitelikleri-nin artırılması olmaktadır.

Her Yönüyle Daha Gelişkin Bir Mücadele Mevzisi İçin Emek Seferberliğine Katılımı

Ülkemizde, yaslandığı tarihsel miras ve bugüne değin doğruları ve hatalarıyla ortaya çıkardığı önemli birikimle DGH, halkımızın örgütlü güçleri içerisinde, giderek nitelikleşen siyasal ve örgütsel çizgisiyle birlikte; halk gençliği özelinde, demokratik haklar mücadelesinde önemli bir mevzi olarak halklarımızın haklı davasını omuzlamak gibi ciddi ve ağır bir sorumluluğun altındadır.

DGH, halk gençliğinin, demokratik ve meşru ekonomik, sosyal ve kültürel hak talepleri mücadelesi içerisinde, geleceği kazanma ve mevcut birikimini, mücadelesinin her alanında geleceğe daha nitelikli aktarabilmenin uğraşı içerisinde.

DGH bu yolda, hal-kın demokratik haklar mücadelesinde, sınıfsal özünü bilimsel bir şekilde ortaya koyan yeni demokrasi perspektifiyle, mevcut mücadelesini halk gençliği içerisindeki daha geniş kesimleri kucaklayabilmenin; bu politik doğrultuda en geniş kitle iradesini mücadelenin başat unsuru haline getirmenin zeminini, bugün, dünden daha nitel ve somut zeminlerde yakalayabilmiştir.

Şüphesiz ki DGH, mücadelesi içerisinde bir dizi eksiklik de barındırmaktadır.

Mücadele alanlarında ve faaliyetlerde yaşanan eksikliklerin giderilebileceği yegâne zeminin, yine ancak mücadelenin gerçekleştiği alanlar ve faaliyetler olduğunun kati bilinciyle; ideolojik sorunlardan anınmanın, geçmiş dönem siyasal ve örgütsel tutumları irdeleyebilmenin ve devrimci eğitimin yol göstericiliğinde nitelikleşmenin gerçekleşebileceği esas zemi-

nin de doğrudan üretimin içerisinde yer almak olduğu tespit edilmelidir.

Büyük çoğunlukla, öğrenci gençlik içerisinde örgütlü bulunan DGH'nin daha gelişkin bir siyasal ve örgütsel çizgi yakalayabilmesinin önemli bir adımı da burada yatmaktadır.

Bu hedef çerçevesinde tüm kuvvetlerini, halk gençliğinin var olduğu mücadele alanlarında; kitleleri kendi mücadeleleri içerisinde ilerletme, politik mücadelesini burada var etme, kitlelerden öğrenme, hatalı ve eksik yanlarını durmaksızın kitle inisiyatifiyle aşma ve demokratik haklar mücadelesinin güncel ihtiyaçları ekseninde, yoğunlaşma-yaygınlaşma merkezi taktik hedefe kilitlenmiş vaziyette, politik-örgütsel varlığını mücadelenin yakıcılığı içerisinde ortaya koyan DGH, tüm bu mücadelelerden kaynaklanan ihtiyaçlarını karşılamak ve yeni siyasal-örgütsel hedefleri, atılımları için gerekli olan maddi-teknik olanakları var etmek için başta tüm üyeleri olmak üzere, DGH taraftarı ve dostlarından, başlatmış olduğu emek seferberliğine katılma çağrısı yapmaktadır.

**KAMPANYAMIZ
SÜRESİNCE, KOL EMEĞİ
GEREKTİREN İŞLERE GİRMEK VE
DGH'NİN BELİRLEDİĞİ ASGARI
KATKIYI ALIN TERİYLE KAZANARAK
KOLEKTİF İRADEYE TESLİM ETMEK; BU
ESNADA KOLEKTİF EĞİTİME YÜKLENMEK
VE DAHA GELİŞKİN BİR FAALİYET İÇİN
GEREK EKSİKLİKLERİMİZ GEREKSE
İHTİYAÇLARIMIZIN İZİNDE DONAN-
MAK; KAMPANYAMIZIN SAHİP
OLDUĞU İKİ TEMEL YÖNÜNÜ
OLUŞTURMAKTADIR.**

Bu mali çalışmada, DGH faaliyetçilerinin, proletaryanın kültürüyle tanışıp, yaklaşması kadar; DGH'nin siyasal ve örgütsel faaliyetlerinden doğan yükün, tüm hareketin ortak iradesince ve bizzatıhi tek tek üyelerinin alın teriyle kazandıkları üzerinden kapatılmasıyla daha gelişkin bir örgütsel ve ahlaki birliğin yakalanması hedeflenmektedir.

Çünkü DGH, mali sorunu bütünüyle ideolojik bir mesele olarak kabul etmektedir. Mücadeleden kaynaklanan borçlar, mali ihtiyaçlar ve gelecek siyasal-örgütsel hamleler, kampanyalar için gerekli olan teknik yeterlilikler için maddi önkoşullar; DGH'nin politik mücadelesinin önemli bir belirleyendir.

DGH, halk gençliğinin aşağıdan inisiyatifine ve saflarında örgütlenerek verdiği aktif desteğe yaslanmaktadır. Mali meselenin de özü buradadır.

DGH, her bir faaliyetçisinin sunduğu sınırlı ancak biriktiğinde önemli bir güce dönüşebilen aidatlarından ve zaman zaman ihtiyaca göre yerel birimlerinin organize ettiği kimi yerel "mali çalışma"lardan elde ettiği gelirlere yaslanmaktadır.

Doayısıyla, elimizdeki maddi birikimin sınırları ne denli genişse, o kadar genişliğe olanak tanıyan etkinlikte bir politik çalışmanın içerisinde olduğumuzu söyleyebiliriz. Öte yandan, eğer mali meselede ciddi sorunlarla yüz yüze isek tam da o noktada durmak ve tüm politik çalışmalarımızı gözden geçirmek durumundayız demektir.

Çünkü yeterli politik kitle faaliyeti içerisinde olmayan bir faaliyet, mücadele için gerekli olanaklarını asla var edemez ve biz, kendi öz-gücümüze ve bağrında mücadele yürüttüğümüz halk gençliğinin sınırlı imkânları haricinde bir mali kaynağı ilkesel olarak reddediyoruz.

Bir devrimci örgüt kimin parasıyla hareket ediyorsa, politik ve örgütsel çizgisi de bu kaynağa göre şekillenir.

Biz, halkın -özünde de halk gençliğinin- sınırlı, dar bütçesine yaslanıyor ve yine de söz konusu bu kitlelerin imkanları çerçevesinde yapabilecekleri destekleri talep ediyoruz.

Programımızın propagandasına dayalı ve demokratik haklar mücadelesinin güncel verilerine göre konumlanan mücadelemiz içerisinde, ne denli tutarlı ve başarılı bir siyasi-örgütsel pratik ortaya koyar ve kitlelere o kadar çok ulaşırsak, bu dar, sınırlı fakat alın teriyle yoğunlaşmış katkılar o ölçüde çoklaşır. Mücadelemiz, daha donanımlı ve kitlelere ulaşabilmede daha etkin olur. Aidatlarımız, ideolojik tutarlılığımızın bir göstergesidir ve "mali çalışmaların" dışında her daim ödediğimiz, ilkesel bir tutumumuzdur.

Aidatların dışında, mali kampanyalar içerisinde başvurulmuş bir başka yöntem de DGH'nin geçtiğimiz yıl 15 Temmuz 2008-15 Eylül 2008 tarihleri arasında ve bu yıl da 1 Temmuz-1 Eylül tarihleri arasında düzenleyeceği bu gibi emek seferberlikleridir.

DGH'nin ortak aklı ve iradesini, siyasi çalışmalar içerisinde olduğu kadar emekçi halkın gündelik yaşamı içerisindeki pratiklerde de hayata geçirmek; büyük çoğunluğu emekçi halkın evlatları olsa da DGH'nin ahlaki ve örgütsel bütünlüğü açısından da son derece önemlidir.

Emekçi halka aynı kaderi paylaşmak, gündelik ya-

şam pratiklerine katılımcı olarak bu kültürü gözlemlemek ve sonuçlar çıkarmak, emek süreçlerinde yaşadığı sıkıntılan tüm boyutlarıyla masaya yatırarak bunlardan devrimci mücadelenin ilerletilmesinde etkili olacak deneyimler çıkartmak ve genel olarak, halk gençliğinin mücadelesinin bileşeni olduğu emek mücadelesinin dinamiklerini yakından tanıyabilmek için kol emeği gerektiren işlerde yapılan geçici çalışmalar, bu tip emek seferberliklerine katılmanın en temel kazanımları olarak sayılmalıdır.

Yaz dönemi için öngördüğümüz devrimci eğitimin de bu somut proleter yaşam tarzı içerisinde ele alınması; bireylerin kendi yaşamlarını düzene sokmaları ve politik çalışmada, sınıfsal zeminindeki konumundan kaynaklanan eksikliklerini görebilmeleri açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, kampanyamız süresince, kol emeği gerektiren işlere girmek ve DGH'nin belirlediği asgari katkıyı alın teriyle kazanarak kolektif iradeye teslim etmek; bu esnada kolektif eğitime yüklenmek ve daha gelişkin bir faaliyet için gerek eksikliklerimiz gerekse ihtiyaçlarımızın izinde donanmak; kampanyamızın sahip olduğu iki temel yönünü oluşturmaktadır.

Unutulmamalıdır ki belirlenen miktarı "cep harçlıklarından" çıkarmak, sadece o bireyin kendisiyle olan mücadelesinde bir kayıp ve ideolojik olarak bir geriliğin ifadesi olacaktır.

Bağımsızlık ve Yeni Demokrasi için halk gençliği alanlarında verdiğimiz demokratik haklar mücadelemiz, gönüllü birlikteliğimize, karşılıksız emeğimize ve bilinçli katılımımıza yaslanmaktadır.

DGH, kampanyasına sadece üyelerini dâhil etmemektedir. Yakın ilişkilerini ve dostlarını da gerek kendisinin organize ederek üyelerini görevlendireceği, gerekse bireylerin kendi olanaklarıyla bulacakları benzeri işlere girmelerini ve emekçi halka aynı kaderi paylaşmak için mütevazı ancak siyasal donanım ve sağlam, devrimci bir kişilik için gerekli bu pratiği paylaşma çağrısı yapmaktadır.

Daha gelişkin bir mücadele için emek seferberliğinde yoğunlaşalım!

Atölyelerde, tarlalarda... Halk gençliğinin dinamik, atılğan, yaratıcı gücünü hep birlikte geliştirelim!

Soygun ve Talan Düzenine Son! Herkes Parasıız Eğitim Hakkı!

DGH Temmuz 2009

YÖK, ülkemizin "küreselleşme" olarak adlandırılan ve bugün iflasına tanıklık ettiğimiz bu devasa kriz sistemine entegrasyonunda, yüz binlerce insanın işkencelerden geçirilmesi, binlercesinin katledilmesi pahasına kendi halkına savaş açan hâkim sınıfların gerçekleştirdiği 12 Eylül'ün, üniversiteler üzerinde doğurduğu bir baskı aracı olarak hayat buldu. YÖK sadece öğrencilerin ilerici – devrimci kesimlerine yönelik değil öğretim görevlilerinden üniversitelerin kendi bünyesindeki işletmelerinde çalışan işçilerine dek bir baskı mekanizması olmaktan öteye; bir bütün olarak emperyalizme, piyasaya bu kaynakların peşkeş çekilmesinin de aracı olarak örgütlendi." (DGH – Kasım 2008)

YÖK, aradan geçen 29 yıla karşın bu misyonun-

dan hemen hiçbir şey yitirmeden icraatlarına devam ediyor. Geçtiğimiz günlerde, öğrenci gençliğin kitlesel tepkisinin engellenmesinde sürekli olarak başvurulan bir yöntemle, okulların kapalı olduğu yaz aylarında YÖK, yeni zamlı tarifesini kamuoyuna duyurdu.

Zorunlu ve ücretsiz bir devlet hizmeti olan (olması gereken) yüksek öğrenimin, bölümlerine göre değişen oranlarda ücretlendirilen har(a)çları, yine yeni bir zam furiasıyla elden geçirildi ve halk gençliğinin önüne sürüldü.

Ekonomik ve siyasal krizin derinleştiği, emekçilerin sefalet koşullarına sürüklendiği ve işsizleşmenin, yoksullaşmanın gün be gün çok daha geniş kitleleri sarmaladığı koşullarda birbiri peşi sıra yapılan zam-

lara, YÖK de kendi temel misyonu gereği böylelikle bir "katkı payı" sunmuş oldu.

"Katkı payı"nı, öğrencilerden talep eden ve her defasında mevcut hükümetlerin emperyalist efendilerinin direktifleriyle belirlediği neo-liberal eğitim politikalarıyla okullarımızı piyasaya peşkeş çeken YÖK, bugün dünden daha azgın bir saldırı aygıtına dönüşmüş vaziyettedir.

Eğitim ticarileştirilmesinin, özel okulların yaygınlaştırılmasının yanı sıra İstanbul Valisi'nin geçtiğimiz günlerde de ifade ettiği üzere "rant alanlarında kalan" okulların dahi elden çıkarıldığı ve mevcut eğitim sisteminin hızla özel sektöre devredildiği, içeriğinin boşaltıldığı koşullarda; YÖK'ün yeni zam haberleri, ÖSS sınav sonuçlarının açıklanmasının hemen arifesinde gündeme oturdu.

Bakanlar Kurulu'nun imzasını bekleyen ve YÖK'ün 2009 - 2010 eğitim dönemi için öngördüğü zam miktarları, kamuoyuna yansıtılan artışın da aldatmaca olduğunu göstermiştir.

YÖK'ün yeni tarifesine göre bazı fakülte ve bölümlerdeki mevcut tablo şöyle;

ÖRGÜN ÖĞRETİM

Tıp Fakülteleri 591 TL, Diş ve Eczacılık fakülteleri 494 TL, Veteriner Fakülteleri 386 TL, Biyolojik Bilimler 281 TL, İTÜ İşletme Fakültesi 402 TL, Mühendislik 387 TL, Gemi İnşaat 316 TL, İletişim fakülteleri 284 TL, Hukuk, İktisat 313 TL, Açıköğretim Fakültesi 71 TL, Konservatuvarlar 589 TL, Yabancı diller 470 TL, Ev ekonomisi 227 TL, Bankacılık 190 TL,

İKİNCİ ÖĞRETİM

Veteriner fakülteleri 5 bin 276 TL, Teknik Eğitim fakülteleri bin 412 TL, Mühendislik, Mimarlık fakülteleri 2 bin 400 TL, Gemi İnşaat 2 bin 549 TL, Fen-Edebiyat fakülteleri 2 bin 343 TL, Hukuk, İktisat fakülteleri 2 bin 160 TL, Dil Tarih ve Coğrafya fakülteleri 2 bin 426 TL, İletişim fakülteleri bin 110 TL, Devlet Konservatuvarı 6 bin 935 TL, Sivil Havacılık 5 bin 540 TL, Mesleki Teknoloji 4 bin 430 TL, İlahiyat bin 227 TL, Engelliler Entegre yüksekokulu 8 bin 605 TL, Adalet yüksekokulları bin 940 TL

Bilindiği üzere, YÖK'ün zamları üzerine bir de her üniversite, mevcut "katkı payı miktarlarını", kendi üniversitesinin özelliğini, öğrenim dallarının niteliklerini ve sürelerini göz önünde tutarak fakülte, yüksekokul, enstitü ve bölümler itibarıyla yüzde 20 oranına kadar yükseltebilmektedir. Yani YÖK'ün zamlı tarifesini bir de her üniversite yönetiminin "keyfi" tercihi göre zamlanacaktır (!)

Açıklıkla görülebilmektedir ki önümüzdeki dönemde, aileleri mevcut krizin yükü altında ezilen yüz binlerce öğrencinin öne çıkacak en önemli çelişkilerinden bir tanesi de yine "paralı eğitim" uygulamaları olacaktır.

Buna karşı şimdiden eylemsellik boyutunda tepkiyi örgütlemek, halk gençliği güçlerinin görevi olmalıdır.

Yanı sıra ekonomik ve sosyal yıkımların hız kazandığı günümüzde, yaklaşan eğitim dönemine, halk gençliği, kendisini bekleyen yakıcı sorunlara karşı aktif bir mücadele çizgisiyle yanıt olabilmelidir. Bunun için şimdiden planlamalara girişmek ve bunu YÖK'ün zamlarına karşı örgütlenecek eylemlilikler sürecinde inşa etmek önemlidir.

Yaz kamplarında, plajlarda tertiplenen "gençlik" kamplarında değil; bizatihi işçi ve köylüler içerisinde; güneşin kavurduğu tende, oranın nasırlaştırdığı ellerde... Emeğin devingen, yaratıcı gücüyle berraklaşan, çelikleşen sınıf bilinciyle yakın geleceğin zorlu mücadelelerine hazırlanan halk gençliğinin örgütlü güçleri; öğrenci-gençlik alanındaki bu önemli gelişmelere karşı da halk gençliğiyle birlikte, bugünlerde cılız da olsa örgütlenen eylemliliklere müdahil olmalı ve mevcut kampanyası içerisinde de eylemsellikler örgütleyebilmelidir.

Emeğimizi ve geleceğimizi emperyalist efendilerine peşkeş çeken ağalar ve patronlar sultanının türlü zorbalıklarına karşı her koşulda, emeğe ve geleceğin kazanımlarına yönelik pratik sahipleniş içerisinde kavgamızı büyütelim!

AB UYUM SÜRECİNDE ÇALIŞMA İLİŞKİLERİ

VE

ÖZEL İSTİHDAM BÜROLARI

Ülkemiz egemen sınıfları, bir yandan Avrupa Birliği (AB) uyum sürecini, sürecin gereklilikleri doğrultusunda emekçilere yönelik saldırı kampanyasına dönüştürürken, bir yandan da bu saldırıları çeşitli bahanelerle örtbas etmek istiyor. Özellikle AKP hükümeti döneminde artan, ABD ve AB emperyalistlerince çeşitli projeler etrafında ülkemize biçilen misyonların yerine getirilmesi hususunda yapılan siyasal, ekonomik, sosyal ve kültürel yapısal değişiklikler tüm hızıyla sürüyor. Bu değişiklikler "demokratikleşme", "kalkınma", "ekonomik ve siyasi istikrar", "istihdamın artırılması", "milli kaynakların daha etkin kullanılması" gibi birçok siyasal ve ekonomik söylemle maskelenmeye çalışılıyor.

Son günlerde ülke gündemini işgal eden AB patentli "özel istihdam büroları" konusu da sermaye sahiplerinin isteği doğrultusunda yürürlüğe girme aşamasında. Daha önce gündeme gelen "kamu personeli rejiminde değişiklik öngören" yasayla beraber ele alındığında ülkemizdeki çalışma koşullarında "esneklik" yaratmaya çalışıldığını gösteriyor. Bu yasalarla beraber çalışma hayatımızdaki ekonomik, siyasi ve sosyal hak gasları iyice artacaktır. Birçok kesim tarafından üzerinde tartışmalar yürütülen ve son olarak cumhurbaşkanının kısmi vetosuyla ertelenen yasa, muhtemelen yeni yasama döneminde

tekrar işlenerek sermaye sahiplerinin isteği doğrultusunda çalışma koşullarını daha da ağırlaştıracaktır.

Yasa üzerindeki tartışmalar geçmeden yasanın genel muhtevası, emek cephesine kaybettirdikleri ve daha önceki uygulamaları hakkında bilgiyle devam edelim. Başbakan yardımcısı ve Devlet Bakanı Ali Babacan'ın da "AB müktesebatında zaten bizden beklenen ve olması gereken bir konu"¹ diyerek sıklıkla dile getirdiği ve yasanın kimlerin direktifi doğrultusunda hazırlandığını anlattığı üzere, ülkemizde de esnek çalışma koşullarını hazırlamak için AB emperyalistlerinin talimatları doğrultusunda bu yasa gündeme geldi.

Modern Amele Pazarı: Özel İstihdam Büroları

İlk olarak 1980'li yıllarda Norveç İş Yasası'nda geçen "Özel İstihdam Büroları", 1990'lı yıllarda başta AB ülkeleri olmak üzere birçok Avrupa ülkesinde hayata geçirildi. Yasanın uygulama alanı daha çok "göçmen, kaçak ve/veya kayıt dışı çalışanların, alt sınıfların ya da sınıf dışı kabul edilenlerin istihdamını sağlamaya çalışan bir yapılanma"² olarak biliniyor. Ayrıca yasa uygulayıcı ülkeler kendi ülkelerindeki genç işsizler için de bu büroları çare olarak görüyorlardı. Bu bürolar aracılığıyla "Avrupa'da emek piyasasına girenlerin üçte birin-

den fazlasını 25 yaşın altındaki işçiler oluşturuyor. Polonya'da yüzde 80 ve Britanya'da yüzde 85 oranında olan 30 yaş altındaki genç iş gücü, bu bürolar aracılığıyla istihdam ediliyor. Geçici işçilerin Yunanistan'daki yüzde 80'i, 36 yaş ve altındaki işçilerden oluşuyor.³ Tüm bu göstergelerden de anlaşıldığı gibi, genç işsizlerin de alternatif ucuz iş gücüne dönüşmesi bu bürolar aracılığıyla sağlanıyor. Zira yapılan araştırmalara göre bu sistemle emek piyasasına dahil edilen işçi sayısında, 2004'ten bu yana Finlandiya'da yüzde 100, Yunanistan'da yüzde 133, Polonya'da yüzde 94 oranında bir artış olmuştur. Slovenya'da Özel İstihdam Büroları (ÖİB) aracılığıyla geçici iş bulup çalışan öğrenciler, 40 bin tam zamanlı işçinin işinden olmasına sebep oldu.

2007'de Çek Cumhuriyeti'nde Skoda'da sürekli işçi sayısı yüzde 2.3, ÖİB işçisi sayısı yüzde 13.2 arttı. 23 bin 559 sürekli işçinin çalıştığı Skoda'da geçici işçilerin sayısı 5 bini buldu.⁴

Yukarıda çeşitli tarihlerde yayınlanan istatistiklerin sonucunun kaçınılmazlığını ÖİB'lerin tercih sebeplerinde aramak gerekiyor. "Kuralsızlık" temeline kurulu "esneklik" politikaları altında, genelde sermaye sahiplerinin azami kar hırsıyla ürettikleri mal ve hizmetleri daha ucuza üreterek rekabet gücünü artırma felsefesi yatmaktadır. Daha fazla kar için, daha az maliyetli, bilinçsiz, örgütsüz iş gücü talebi yaratma isteği yatmaktadır. Çünkü sermaye sahipleri de bilmektedirler ki; işçi sınıfının bilinçlenip örgütlendiği ve ekonomik, sosyal, siyasal haklarına asgari oranda sahip çıktığı durumlarda emekçileri sömürmesi çok daha zor olacaktır. Zira yasayla beraber tam da yapılmak istenen, birçok ko-

lektif hakkını yitirmiş alternatif ucuz iş gücü yaratmaktır. Ağırlıkta turizm, inşaat, temizlik ve hizmet sektörlerinde talep bulan ÖİB'leri, son dönemde yabancı yatırımcılar sanayi dallarında (özellikle ülkemizde sık sık iş cinayetleriyle gündeme gelen Tuzla tersaneleri gibi ağır sanayi kollarında) da artık gündeme getirmekte. Bu yasayla beraber çalışma koşullarında beklenen değişimler ve sorunları şöyle sıralayabiliriz:

* Sendikal örgütlenme neredeyse imkânsız hale gelecektir.

* Patronlar kıdem ve ihbar tazminatlarından kurtularak maliyetlerinin ortalama yüzde 30 ile yüzde 50 oranından kurtulmuş olacaklar.

* İşçilerin, grev ve toplu sözleşme yapma imkânları ortadan kalkmış olacak.

* Çalışma ilişkilerinde fırsat eşitliği, işçilere eşit davranılması ve ayrımın gözetilmemesi ilkesi rafa kaldırılacak.

* İşçilerin çalışma süresi ve diğer çalışma koşulları üzerinde herhangi bir söz söyleme hakkı olmayacak.

* İşçinin çalıştığı iş ile ilgili eğitimden yararlanma hakkı olmayacak.

* Çocuk işçiliği artacak.

* Göçmen işçilerin korunması daha da zorlaşacak.

* Ruhsatsız birçok büro açılacak.

* Bu büroların, ilgili işçilerden herhangi bir ödenek kesmesi yasakken, ülkemizde özellikle tarım işçilerden alındığı gibi kazançlarının bir kısmına el konulacak.

* İş kazaları ve hastalıkları sonucu sakat kalan ya da çeşitli meslek hastalıklarına yakalanan işçiler, tedavi edilmeyecek, tazminatları ödenmeyecek.

* Asgari ücretin, bu bürolar aracılığıyla istihdam edilen işçilere herhangi bir etkisi olmayacak.

Yukarıda saydığımız etkileri söz konusu olacak bu uygulama, krizden kaynaklı işsizliğin iyice arttığı, resmi istatistik kurumlarının göstergelerine göre ekonominin son çeyrekte yüzde 13 gibi fahiş oranda küçüldüğü ülkemiz koşullarında, modern işçi simsarlığının önünü açmaktan, bordro şirketlerini çoğaltmaktan ve iş gücü piyasasını "esnekleştirmekten" başka bir işleve sahip olmayacaktır. Bu durum daha önce gündeme gelen ve muhtemelen meclisten geçecek olan "kamu personel rejiminde"* meydana gelen değişikliklerle beraber ele alındığında, özellikle kamuda ilerleyen süreçte başlayacak çalışma koşullarında "esneklik" ile birçok kazanılmış hak kaybedilecektir.

AB ülkelerinde daha çok göçmen ve genç işçilerin işgücüne daha ucuz bir şekilde katılımı sağlayan bu durum, ülkemizdeki işgücünü kendi içinde parçalayacağı gibi ülkeyi tamamıyla sermaye sahipleri için ucuz iş gücü cennetine çevirecektir. Özellikle işçi sendikaları tarafından karşı çıkılan bu yasanın en büyük destekçileri ise sermaye örgüt ve sendikaları. Türk Sanayici ve İşadamları Demeli (TÜSİAD) konuyla ilgili yaptığı

açıklamada, yasanın, medisin olağanüstü toplandığı dönemde görüşülmesini isteyerek; "çalışma hayatını düzenleyen yasalann iş gücü piyasasının ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde ele alınmasının, istihdamın gelişmesi ve uluslararası rekabet gücü açısından büyük önem taşıdığını" belirtmiştir. Açıklamanın en ilginç tarafı ise TÜSİAD'ın, yasanın "güvenceli esneklik" anlayışıyla hayata geçirildiği takdirde, "iş gücü piyasasında esnek çalışma olanaklarının gelişmesine, sosyal içermenin sağlanmasına hizmet edeceği"⁵ iddiası yer alıyor.

Tartışmalara hükümet adına katılan Başbakan Yardımcısı Ali Babacan ise, ÖİB hakkında olumsuz fikir belirtenlerin bir tanesinin dahi işsiz olmadığını ifade ederek "yürütülen tartışmaların siyasi, ideolojik tartışmalar olduğunu, işin özünü saptıran, işsizlikle mücadelede verilen çabayı bir bakıma sıkıntıya sokan, bir bakıma engelleme çabaları olarak değerlendirdiğini"⁶ söyledi. Son dönemde Türkiye'de işsizliğin yüzde 4.5 oranında arttığını ve bunları görmeme lükslerinin olmadığını ifade etti.

Yasayı destekleyen tarafların kullandıkları argümanlara baktığımızda dahi yasanın neden bu kadar desteklendiğini çok rahat görebiliriz. Yasanın meclis tarafından acilen görüşülüp geçirilmesini isteyen TÜSİAD, kendi ihtiyaçları doğrultusunda yasanın oldu bittiye getirilerek geçirilmesini istiyor. Bu yasayla beraber iş gücü artık; sürekli çalıştırılan, bazı kazanılmış ekonomik ve sosyal hakları olan, ücretleri ortalama ücretin üstünde olan işçiler yerine, özellikle bazı sanayi kollarında kiralama yoluna gidilerek birçok haktan yoksun, daha az ücretle çalışacak işçiler üzerinden kurgulanmakta. Bu da sermaye sahipleri açısından maliyet düşürücü bir fonksiyon olarak hesaplanıyor. Ayrıca yasanın uygulanması için TÜSİAD tarafından öngörülen "güvenceli esneklik" söylemi de yasanın getirdiği ağır şartları gizlemekten ve olası tepkileri hafifletmekten başka işlevi olmayan bir söylemdir. Çünkü çalışma koşullarında "esneklik", zaten atipik iş ilişkileri, işe alma, iş süreleri, ücretler ve işten çıkarma hususlarında klasik istihdam biçimlerinin yerini alacak, sermaye sahiplerinin bir dizi iş konularından gelecek kuralısızlaşmadan yararlanarak daha ucuz iş gücü elde etmelerini sağlayacak neo-liberal bir politikadır. Dolayısıyla bu durumun çalışanlar açısından hiçbir güvenceli tarafı olmayacağı gibi, olsa olsa sermaye sahiplerinin çıkarlarını güvence altına alacağı bir gerçektir.

Hükümet adına yürütülen "işsizlikle mücadele" söylemi de aynı derece hayatta karşılığı olmayan bir söylemdir. Devlet Bakanı Ali Babacan'ın yasaya karşı çıkan çevreleri "ideolojik" davranmakla eleştirmesi ar-

tık alışılagelmiş olduğumuz bir söylemdir. Zira egemen sınıflar yıllardır demokratik hak ve özgürlüklerine sahip çıkmaya çalışanları, sürekli "ideolojik" davranmakla itham edip emekçilerin en tabii hak ve özgürlüklerinin kafalarda suçmuş gibi şekillenmesini sağlamaya çalışırlar. Kendi durumlarının "ideolojik" olmadığına bu kadar inanan Babacan ve onun gibi sermaye sahiplerinin uşaklığına soyunanlar, işsizlere ve çalışanlara reva gördükleri güvencesiz çalışma koşullarını gizlemek, gelecek olası tepkileri dindirmek için "savunmanın karşı saldırıyla püskürtülebileceği" taktiğini benimsiyorlar.

AB Emperyalist Bir Kuruluşur!

Ülkemiz egemen güçlerinin uzun süredir emekçilere, umut kapısı olarak vaat ettikleri AB'nin, işçi ve emekçilerin sömürüsü üzerine kurulu bir emperyalist kuruluş olduğu gerçeği, AB patentli bu yasanın ülkemiz gündemine oturmasıyla tekrar ayyuka çıktı. Son dönemlerde ABD ve AB emperyalistlerinin istekleri doğrultusunda yapılan siyasal, ekonomik, sosyal yapısal değişikliklerin iddia edildiği gibi ülkemiz işçi ve emekçilerinin çıkarlarına uygun olmadığı, aksine uluslararası sermaye kuruluşlarının ülkemiz doğal kaynaklarını ve işgücünü daha rahat sömürmek için avantajlar sağlayarak onların çıkarına hizmet ettiği, bu yasayla tekrar ortaya çıkmıştır. Ülkemiz siyasi arenasında son on yıldır "AB'nin ülkemiz emekçileri için bir umut kapısına" dönüştürülme ve sürekli bunun emekçilere angaje edilerek AB nezdinde yaratılmak istenen bilinç bulanıklığının altında; emperyalistlerle kopmaz bağlan olan ülkemiz egemen sınıflarının kendi çıkarlarını ülkemiz emekçi ve işçilerinin çıkarıymış gibi lanse ede-

rek AB ile sağlanan ilişkide çıkarlarını garantiye alma fikri yatmaktadır.

Avrupa emekçilerinin birçok sosyal güvencesini ellerinden alan, gençleri güvencesiz çalışma koşullarına mahkum eden, ülkelerine çalışmaya gelen birçok ülkeden emekçinin, emeğini modern kölelik şartlarında gasp eden AB, bu sömürü ağını genişletme çabası içerisindedir. Kendi emekçilerine reva gördüğü projeleri bu bağlamda emperyal ilişki içerisinde bulunduğu ülkemiz gibi yan sömürge ülkelerin emekçilerine de AB uyum süreci tehdidiyle dayatıyor.

Ülkemiz egemen güçleri ise kimi zaman kabul etmedikleri ve teğet geçtiğini savundukları ekonomik krizi, işlerine geldiği yerlerde fırsata dönüştürerek emekçiler açısından yeni hak gasplarını içeren paketlere dönüştürüyorlar. Özel İstihdam Büroları'nın kriz döneminde ele alınarak, kabul ettirilmeye çalışılması, bu açıdan tesadüf bir olay değildir. 2000'li yılların başından beri gündemde olan çalışma hayatındaki çeşitli yapısal değişiklikleri öngören bu yasanın, kriz döneminde krizden kaynaklı işsizliğin artması bahane edilerek hayata geçirilmesi tam da tumanın gözünden vurulmak istendiğini işaret ediyor.

Dipnotlar

- 1- 8 temmuz 2009 haber7 <http://www.haber7.com/haber/>
- 2- 6 temmuz 2009 bianet <http://bianet.org/bianet>
- 3-4- 8 temmuz 2009 <http://www.radikal.com.tr>
- 5- 11 temmuz 2009 samanyolu haber <http://samanyolu.com>
- 6- 8 temmuz 2009 haber7 <http://www.haber7.com/haber/>

* 1980'li yıllarda tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde hayata geçen neo-liberal politikalar kapsamında hayata geçirilmek istenen "kamu personel reformu", kamu hizmetlerinin piyasalaşmasının önünü açarken bir yandan da kamu hizmetlerinin sunumunda esnekleştirmeyi hedefliyor. Bu bağlamda norm kadro, sözleşmeli personel ve taşeronlaştırma gibi uygulamalarla çalışma koşulları esnekleştirilirken, çalışanlar arasında suni statü ve ücret farklılaştırılması yaratılmak üzere kariyer ve performans değerlendirme gibi uygulamaların dayatılması amaçlanıyor.

Kamu personel reformu adı verilen bu uygulamalarla hedeflenenler şunlar:

1-Kamuda istihdam edilen personel sayısından belli miktarda bir daralmaya gidilecek ve bu duru-

ma ilişkin usul ve esaslar tespit edilecek

2- Özelleştirme politikaları sonucunda işten çıkartılan personelin diğer kamu kurumlarına nakli ve bu esnada karşılaşılan çeşitli problemlerin çözümünde kullanılacak usul ve esaslara dair çalışmalar belirlenecek.

3- Hizmet içi eğitim hazırlanarak kamuda daha etkin bir hizmet yürüten kuruluşun değişebilirlik oranının yükselmesi için kamu personelinin niteliği yükseltilecek.

4- Personel performansını ölçmeyi sağlayacak standartlar belirlenecek.

5- Kamu personelinin kariyer ve liyakat* ilkeleleri esas alınarak, görevden yükselme ve unvan değişiklikleri sağlanacak.

*Liyakat: Bir kimsenin kendisine iş verilmeye uygunluk, yaraşırılık durumu, değer

O.S'DEN OGÜN SAMAST'A

O.S

OGÜN SAMAST

BİR DÖNÜŞÜMÜN ANATOMİSİ

7-8 Temmuz tarihli gazetelerin köşe yazılarında, manşetlerinde uzunca bir zaman gündemde kalan ve sonrasında unutulmuş bir cinayetin 10. duruşmasına ilişkin pişkinlik kırıntılarının ortalığa döküldüğüne tanık olduk. Evet, bahsedilen Hrant Dink cinayeti'nin 10. duruşması ve bizlere yansıyanlar. Bir bebekten katil yaratanların gözümüzün önünde, pırpırlayarak büyüttüğü, şımarttığı ve çocukları nasıl da "büyüterek" cüretlendirdiği pişkinlik kırıntılarından bahsediyoruz.

Hrant Dink cinayeti davasının basına açık yapılan ilk duruşmasından bugüne anlaşılan değişen pek bir şey olmamış. Olması da beklenemezdi zaten. İlk duruşmada gördüğümüz "bıçkın, yağız delikanlı ve neredeyse oğlumla aynı yaşta" cı yorumlara eklenecek en önemli değişiklik, Ogün Samast'ın haddinden fazla kebabla beslenip şişirilen göbeği, kalınlaşan ensesi olmuş. Saç-

larda yapılan imaj tazeleme girişimi, devletin bugün kendi imajını tazeleme hamlelerini hatırlatıyor elbette. Makyajlanıp maskelenerek vizyona sokulan yeni devlet imajı, biçimsel değişikliklerle manipüle edilirken, aynı biçimsel değişikliklerin kendi kuklalarının da burnunun uzamasıyla kendisini gösterdiğini görmek çok güç olmasa gerek. Devletin burnunun uzadığını fark edemeyen halk çok doğal ki, uzayan göbeklerden yorum yapacak fikre ve öngörüye sahip diye düşünüyoruz. Kendi ayıbını kapatmaya çalışan sistem ve onun kurumsallaşmış "ayıp örtme" mekanizması devlet, hakim sınıfların "demokrasi için kolları sıvadığı" imajını çizmeye devam etmekte ısrarlı.

7 Temmuz 2008'de davanın basına açık ilk duruşmasında burjuvazinin kalemine dökülen mürekkebin rengi hala aynı. O gün Muhsin Yazıcıoğlu'nu selamla-

Bugüne kadar gerçekleştirilen faili belli cinayetlere, katliamlara veya soykırımlara “adaleti” sağlamak için değil; doğrudan doğruya kendi selametlerini sağlamak amacıyla kollan sıvayanların bütün bir toplumu burunlarından çeke çeke sürükleyebilmek için başvurduğu yegâne aracın adı “demokrasi ve adalet” oldu. Vatan-millet ve demokrasi yanşında kimin kimin eline su dökeceğine okuyucu karar versin, Ogün Samast, Yasin Hayal ve Erhan Tuncel gibi maşalar da stand-up’çılık da yarışmaktalar. Kıymetleri kendilerinden menkul bu zat-ı muhteremler için, ağlanacak hallerine iyimser tablolar çizmek geçer akçe sayılır oldu. Sırtları sıvazlanarak “Koçum, aslanım”larla özgüven tazeleyenlerin bu serinkanlı ve neşeli halleri şaşırtıcı olmasa gerek. Dink’in avukatlarını ve kardeşini “adaletin mülk sayıldığı” bir mekânda tehdit etme “cüretini” gösterenlerin, kendi düşün dünyalarının parametrelerinden bakacak kadar da cüretkâr olmadıklarını ifade etmek gerek. Zinhar, düşün dünyalarının iplerini tutamayacak kadar acizliklerini gizleyemeyenlerin, milliyetçilik borusunu örtürmesi de bir anlam ifade etmemektedir.

Tarih turuna çıkıp baktığımızda; Ermeni Soykırımı’nı dahi İttihat ve Terakkici üç subayın üzerine yıkarak Osmanlı İmparatorluğu’nu aklama çabasının beyhudeliği gibi, Hrant Dink cinayetini salt Ogün Samast gibi tetikçilerin üzerine yıkarak kendisini aklamaya çalışanların çabası da beyhudedir. Bu cinayeti de “aydınlatma” görüntüsü altında karanlığa gömenler bizzat o karanlığın yaratıcılarıdır. Bu nedenle efendilerinin teveccühünü kazanma gayesiyle, maşalıklarını devam ettiren Ogün Samast ve benzer-

leri göbeklerini büyütürken, devletin bumu da aynı oranda büyümeye devam ediyor.

Demokrasi peçesi kaldındığında yaşananların ideolojik arka planını görmemezlikten gelmek, sadece bu karanlığı aydınlatmamayı telakki edenlerin işidir. Tüm bunlar bir sürü meselenin ve tek dil-tek bayrak- tek ulus anlayışı üzerine kurulan verili siyasal iktidarın teşhirini ihtiva etmekle birlikte, tartışılmasını da gerektirmektedir. Bu tartışmanın öğreteceği temel şey ise, resmi tarihin geçmişten bugüne hakim sınıfların şekere batınmış kurşunlarıyla örüldüğü ve örülmeye devam ettiğidir. Ve tabii ki tüm bunlar resmi ideolojinin bir kurumu olan rejimin bekası esas alınarak yapılmaktadır. Bu topraklarda ilerici her düşünceyi ve kesimi “demokrasi düşmanı” ilan eden ve kendisinden olmayana ötekileştirerek bekasını sağlamayı kendisine iş edinen siyasal iktidar; Kürtlere, Ermenilere, Alevilere ve ezilen yığınlar ise sokak ortasında infazı, faili belli cinayetleri, işkenceyi, acıyı ve gözyaşını reva görmektedir. Acı çekenlerin çoğunluk olduğu bir toplumun mutlu olamayacağını yıllar önce söyleyen Adam Smith’e hak vermekten geçemeyeceğiz. Dolayısıyla da verili siyasal iktidar ve sömürü düzeni, toplumun mutsuzluğu üzerine kurulmuştur. Bu nedenle Hrant Dink cinayeti ne ilkti, ne de sonuncu olacak. Asıl iş, bunun bir devlet geleneği olduğunu anlamak ve çözümün sisteme karşı mücadeleden geçtiğini kavramaktır. Kurtuluş, sadece ezilen ve ötekileştirilen milyonların ayağa kalkmasıyla mümkündür.

GÖÇ

ÖZGÜR DÜŞÜN

Göç oldu bir acıdan öbür acıya
oysa sağrısı kurumamıştı atımızın
daha dün sürüp gelmiştik buralara
bugün göründü yine yolların ucu

Devrildi kıl çadırlar seher vakti
usulca uyandırıldı çocuklar
ve kadınlar bohçası çözülmemiş
bir keder gibi gibi düştüler yola

Turnalar gitti biz gittik
bitmedi peşimizdeki nal sesleri
nerde konaklasak tedirgindik
kuruyordu ırmaklar ve göller

Bir yangın gibi taşıyıp durduk
kederi ve acıyı göğsümüzde
yer gök duman içindeydi sanki
genzimizi yakıyordu ayrılıklar

Zulüm bırakmadı peşimizi hiç
biz gittik o buldu izimizi
konar göçer olduk yedi iklimde
tanıgımızdır dağlar taşlar

Yalnız bir öfke ışıltısı kaldı
gözlerimizin yorgun sularında
yaşamak bir inat oldu artık
yaşamak bir direnme oldu zulme

Ve işte devrildi yine kıl çadırlar
göç başladı bir acıdan bin acıya
Geride akşamın küllenen ateşi
ve susturulmuş çocuk sevinçleri kaldı

AHMET TELLİ

BURJUVA EKONOMİ POLİTİĞİ

BİR DEVRİN BAŞLANGICI VE BİTİŞİ

SMITH VE RICARDO

Burjuva sağduyusunun sakat beygiri, varlığı olaydan, nedeni sonuçtan ayıran çukur önünde, elbette ki, ne yapacağını bilmeyerek durur kalır; ama insan, soyut düşüncenin engebe-lerle dolu alanında dörtlüde at sürüp avlanmaya çıktığı zaman, kötü bir beygire binmeye dikkat etmelidir.¹

F.Engels //

Bilindiği gibi Marksizmin üç sac ayağı İngiliz ekonomi politiği, Alman felsefesi ve Fransız sosyalizmi olarak ifade edilir. Bizim “ekonomi politik” köşesindeki incelememizin konusu da kaçınılmaz olarak İngiliz ekonomi politiğinin iki önemli ismi Adam Smith (1723-1790) ile David Ricardo (1772-1823)’dur. Marx ve Engels kuşkusuz Marksizm’i ayakları üzerine doğrulturken beslendikleri kaynakları kıyasıya eleştirdiler. İşlerine yarayabilecek ne varsa tereddüt etmeden bilimin hizmetine sunarken, gerici devlet mekanizmasının ve onun düşünsel sınırlarını aşamayan her türlü “burjuva ufkunu” da aynı kararlılıkla reddettiler. Dolayısıyla Adam Smith ve David Ricardo’nun görüşlerinin sınırlılığı Marksizmin güçlü darbelerinden oldukça nasıplandı. Biz de genel olarak bu iki düşünürde somutlanan klasik iktisat teorisini özetleyecek ve nihayet klasiklerin elinde can çekişen ekonomi politiği geliştirebileceği bir alana, bilimsel sosyalist öğretinin denizine bırakacağız.

Neden Klasikler?

Özgür Düşün'ün 43. sayısında, fizyokrasi öğretisinin merkantilist dönemden kapitalist döneme geçiş döneminin ara dönem düşüncesi olduğunu söylemiş-tik. Çok hızlı popülerleşen ama bir o kadar da çabuk unutilan ve Quesnay ile anılan fizyokratik öğreti için Marx, "1844 El Yazmaları"nda "...merkantilizmden Adam Smith'e geçişi oluşturur."² demiştir. Fizyokratik öğretinin ekonomi politik için önemli bir yerde durduğunu belirtmekte fayda var. Ürkekçe atılmış bir adım ama hala gerçekliği kavramaktan çok çok uzak kalan bir adımdır. Zenginliğin kaynağının ne olduğu sorusuna merkantilist dönemde verilen "değerli maddenler" belirlemesinden bu yana ancak fizyokratlarla birlikte "toprak" bir öge haline gelmiş ve ancak emekle birlikte "tarım"a varabilmiştir. Böylelikle "emek" zenginliğin bir parçası olarak ve toprağa bağlanmış, doğa tarafından belirlenmiş tikel bir varlık biçiminde tanımlanmıştır. Henüz kendi evrenselliğinden uzak -soyutlaması yapılamadan- zenginliğin ölçülmesinde genel ölçü birimi olmaktan uzak bir tanımlamayla kavranmıştır. Marx'ın deyimiyle emek "kendi maddesine" bağlanmıştır.

Ancak fizyokratların emeğe biçtiği misyon hala çok eksiktir. Çünkü tek üretken emeği tarım olarak gören fizyokratlar semayeyi ve emeğin onunla olan ilişkisini kavramaktan uzaktır. Emeğin zenginliğin genel özü olduğu gerçeği ancak onun soyutlaması içerisinde daha ileride anlaşılacaktır. Bu anlaşılma da çok kolay olmayacaktır. Öncelikle fizyokratların açtığı yolda gelişen klasik iktisat öğretisi başta "kullanım değeri" ve "değişim değeri" olmak üzere A.Smith ve D.Ricardo gibi burjuva iktisatçıların elinde can çekecek ve nihayet Marx'ın yetişmesiyle her şey yerli yerine oturacaktır.

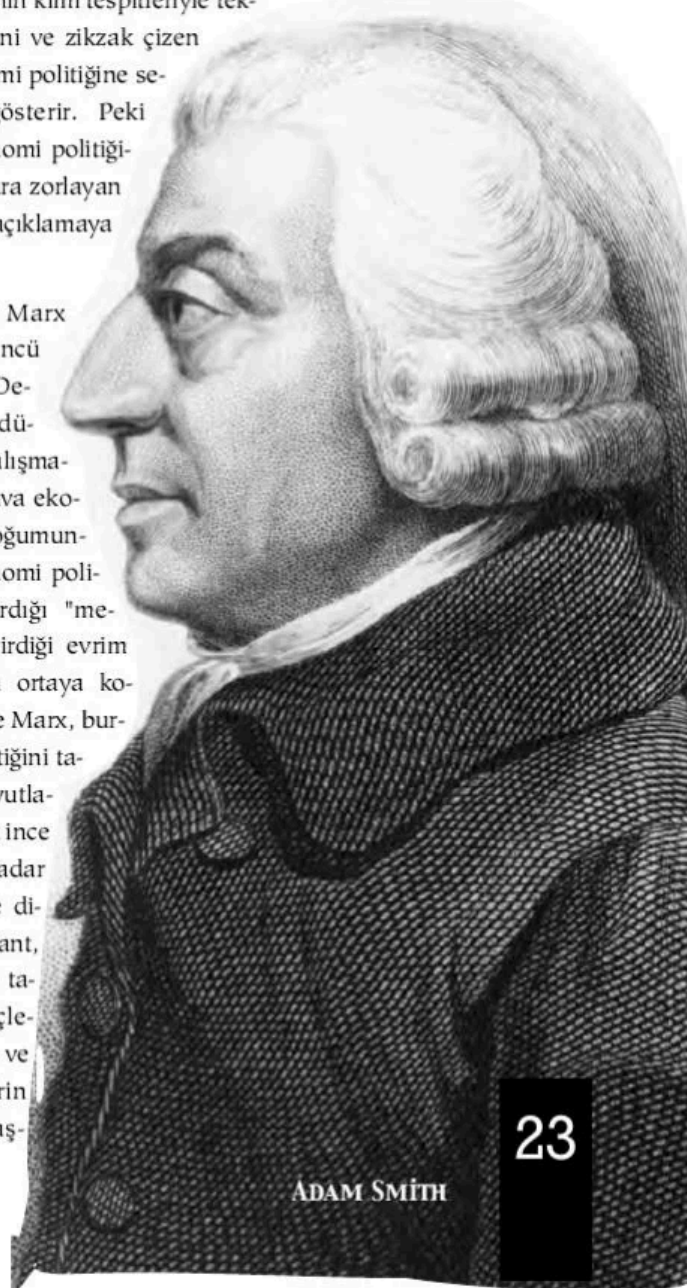
Klasikler yalnızca A.Smith ve D.Ricardo mudur?

Elbetteki hayır. Ancak burada uzun uzadıya bu okulun tüm temsilcilerini anlatmak yersiz olacaktır. Üstelik bu gereksizdir de. A.Smith bu okulun ilklerini temsil ederken D.Ricardo ise "klasik ekonomi politığı son biçimini veren"³ kişi olarak anılmalıdır. Üstelik yalnızca Smith ve Ricardo bile incelenmeye kalkışıldığında altından kolaylıkla kalkılamayacak bir külliyat bırakırken yelpazeyi daha da genişlet-

mek yararlı olmayacaktır. Zaten yazımızda da Smith ve Ricardo'nun öne çıkan kimi teorilerinin yalnızca kısa bir değinisi yaparak, esasta burjuva ekonomi politığının tarihsel olarak denk düştüğü yeri tarif etmeye çalışacağız. Dolayısıyla T.R.Malthus, J.B.Say, J.S.Mill gibi klasik okulun diğer üyelerini görmezden geleceğiz.

Burada bir noktanın altını çizmekte fayda var. Marx, burjuva ekonomi politığını ele alırken onu kesintisiz düz bir çizgi gibi ele alan bir yaklaşımda değildi. Yani fizyokratlardan sonra A.Smith'i kimi yerlerde ileri atılmış bir adım olarak görürken ve önemini vurgularken, kimi noktalarda Smith'in fizyokratların gerisine düştüğünü göstererek burjuva ekonomi politığının sıkıntılı yanına işaret eder. Aynı şekilde Ricardo sonrası takipçilerinin kimi tespitleriyle tekrar geri düştüklerini ve zikzak çizen bir burjuva ekonomi politığına sebep olduğunu gösterir. Peki ama burjuva ekonomi politığını böyleli zikzaklara zorlayan şey nedir? Bunu açıklamaya çalışalım.

Bilindiği gibi Marx Kapital'in dördüncü cildi olarak "Artı-Değer Teorileri"ni düşünmüştü.⁴ Bu çalışmada Marx, "...burjuva ekonomi politığın, doğumundan, sıradan ekonomi politik diye adlandırdığı "mezar"na kadar geçirdiği evrim sürecinin tümünü ortaya koyar."⁵ Bu eserinde Marx, burjuva ekonomi politığını tarihsel-eleştirel boyutlarıyla ele almış, çok ince ayrıntısına kadar Smith, Ricardo ve diğerlerinin fiyat, rant, kar vb teorilerini tarihsel gelişim süreçleriyle ele almış ve özünde artı-değerin kaynağına yaklaş-

ADAM SMİTH

maktan kaçınan burjuva ufkunu tüm çıplaklığıyla ortaya koymuştur. Marx Kapital'de de zaman zaman burjuva iktisatçılara değinmiş ve bu değinmelerden birinde artı-değerin kaynağına yaklaşımdaki belirleyiciliği bakın nasıl ifade etmiştir:

"Ricardo, artı-değerin kaynağı ile hiçbir zaman ilgilenmemiştir. Artı-değeri, ona göre, toplumsal üretimin doğal şekli olan kapitalist üretim tarzının özünde bulunan bir şey olarak ele almıştır. Ne zaman emeğin üretkenliğini ele alsın, onda artı-değerin nedenini değil, bu değer bütünlüğünü belirleyen nedeni araştırmaktadır." "... aslında bu burjuva iktisatçıları, artı-değerin kaynağı gibi yakıcı bir sorunu çok fazla kurcalamanın pek tehlikeli olduğunu içgüdüleriyle pek haklı olarak fark etmişlerdir."⁶

Burada burjuva iktisatçılarının görmezden geldiği şeylerden biri, ve belki de onları artı-değerin kaynağının eşelenmesi noktasında ürküten şey, kapitalizmin paradigmasının dışına çıkmama eğilimidir. Üstelik onlar bu eğilimlerini sistemleştirmişler ve teorilere yedirmişlerdir. Örneğin, "Ricardo, emeğin burjuva biçimini, toplumsal emeğin sonsuzluğa kadar va-

ran doğal biçimi saymaktadır."⁷ Aynı şekilde bu iktisatçılar kapitalizmi; tarihte bir aşama, geçmiş ve gelecek arasındaki bir dönem olarak değil, tarihin var olduğu - varacağı nihai aşama olarak değerlendirilmekte idi. Lafın kısası burjuva iktisatçılara göre tarih kapitalizme kazığı çakmıştı ve bir yere gitmeye niyeti yoktu. Marx'ın analizlerinde ise burjuva ekonomi politisinin gelişim seyrinin sınıf mücadelesiyle olan bağı net bir şekilde ortaya koyulmuştur. Özellikle Almanya örneği ilginçtir. İngiltere'de burjuva ekonomi politisi gelişirken bu gelişmeye zemin olan bir alt yapı söz konusudur. Ancak Almanya farklıdır. Engels'in deyişiyle "...1830'lara kadar Almanya'nın maddi burjuva gelişmesini engelleyen o gülünç derecede eskimiş ortaçağ kalıntılarına karşı savaşım vermek gerektiği sürece, bir Alman ekonomi politisi olamazdı."⁸ Marx Almanya'nın durumuna "Kapital"ın Almanca ikinci baskıya sonsözünde de değinir. Alman iktisatçıları için söylediği;

"Ekonomi politisi dürüst bir biçimde ele alabilecekleri sırada, modern ekonomik koşullar Almanya'da fiilen yoktu. Ve bu koşullar ortaya çıkar çıkmaz da (1848'den önsözün yazıldığı 1873'e değin oluşan koşullar- ÖD), onlar öyle bir ortam içindeydiler ki, artık burjuva ufkunun sınırları içerisinde, bunları gerçekten ve tarafsızca incelemek olanağı yoktu."

Ve yine aynı yerde; "Almanya'da kapitalist üretim tarzı, daha önce, Fransa'da ve İngiltere'de, şiddetli sınıf çatışmaları ile uzlaşmaz niteliğini gösterdikten sonra olgunluğa ulaştı. Ve üstelik, bu arada, Alman proletaryası, Alman burjuvazisinden çok daha açık bir sınıf bilincine ulaşmıştı. Böylelikle, bir burjuva ekonomi politik bilimin en sonu Almanya'da tam olası görüldüğü anda, gerçekte yeniden olanaksız duruma gelmişti."⁹

Marx bu baskıya yazdığı sonsözünde ve daha başka yerlerde değindiği gibi; ekonomi politisinin gelişim ve tıkanma dönemlerini söz konusu ülkelerin içerisinde bulunduğu tarihsel kesitlerle birlikte değerlendirecek, siyasal ve entelektüel yaşamı koşullandıran maddi hayatın üretim tarzına göndermede bulunmuş olur. İngiltere

ve Fransa için de aynı sınıf savaşımı gerçekliğinden hareketle değişik gelişim dönemleri yaşanmıştır. Bunlara burada değinerek konuyu dağıtmak istemiyoruz. Ancak bilinmeli ki sınıf savaşımının varlığı boyut, burjuva devlet mekanizmasının durumu ve çelişkilerin çatışma derecesi, pratik alanda cereyan eden mücadeleyi teorik alanda da hissettirmişti. Bu noktadan itibaren, yani burjuvazinin feodal aristokrasiden iktidarı alıp proletaryayla olan savaşımını boyutlandığı anda burjuva ekonomi politikası de "bilimsel" yönünden vazgeçip Marx'ın deyimiyle "kara vicdanlı ve şeytanca mazur göstermelere" başlamıştı. Kârın ve artı-değerin kaynağının silikleşmesi ve karmaşıkleştirilmesi gibi teorik çarpıtmaların yanında artık görmezden gelinemeyecek proleterlerin istekleri için onları kapitalizmle uzlaştırma çabaları güdülecektir. Teorik sefalet öyle boyutlara varacaktır ki J.S.Mill işçiler ile kapitalistlerin ayrı sınıflar halinde olmalarının mutlak bir zorunluluk olmadığını bile iddia edebilecektir.¹⁰

Klasikler ne diyor?

"Doğal düzen" ve "faydacı felsefe" görüşlerinden kalkınan bir teorik çerçeveye sahip klasik iktisat öğretisi; piyasanın faydalarnı maksimize etmek gibi bir "akılcılık" ile hareket eden insanların, kendi faydalarını maksimize ederken aynı zamanda toplumun genel çıkarlarını da maksimize ettiğini iddia eder. İnsanın doğasında var olduğunu iddia ettiği bencilliğin ekonomik yapıya yansmasıyla doğal bir ekonomik yapıya kavuşacağını iddia eden A.Smith, her bireyin kendi çıkarı peşinde koşması neticesinde, katkıda bulunmaya niyetleneceğinden çok daha etkin bir şekilde topluma katkıda bulunacağını savunur. Bu yüzden kapitalist toplumda devletin piyasayı serbest bırakması gerektiğini ve müdahaleci olmamasını savunur. Adam Smith'in "Görünmez el" prensibi de tam da buradan çıkar. Piyasada her şeyi

oluruna bırakıldığında ilişkileri düzenleyen şeyin görünmez bir el olduğunu iddia eder. Smith'in ve klasiklerin görüşlerinin temel kitabı 1776'da yayınlanan "Ulusların Zenginliği"dir.

Smith, ekonomik görüşüne temel oluşturan fikirlerin felsefi arka planını David Hume (1711-1776)'dan almıştır. Hume insan doğası üzerine eserleriyle Smith'in çağdaşı olarak onu etkilemiştir.

Ricardo'nun Marx'ın ilgilendiği belirleyici görüşlerinin haricinde, daha çok ders kitaplarında öne çıkarılan görüşlerinin başında "Mukayeseli Üstünlükler Teorisi" gelir. Bu teoriye göre; serbest ticaret ilkeleri çerçevesinde her ulus kendine en uygun malların üretiminde uzmanlaşacaktır. Ricardo, mutlak üstünlük diye bilinen görüş yerine "mukayeseli üstünlük" kavramını getirerek ülkeler arası uzmanlaşma ve ticareti bu yönde açıklamıştır. Böylece dış ticaret bütün taraflar için yararlı olabilecektir. Görüldüğü gibi burada da sınıflar yoktur, ulus vardır. Dış ticaret sonucunda kârını en çoklayan kapitalist, ulusun çıkarlarıyla özdeşleştirilecektir. Oysaki dış ticarete konu olan metanın üretilmesinde emekçilerin emeklerinin birikmesi söz konusudur. Ve bu birikim kapitalistin elinde daha da birikerek sermayeye dönüşmektedir. Acaba "görün-

ADAM SMİTH'İ YA DA OTORİTE SAYILAN HERHANGİ BİR RESMİ İKTİSATÇIYI OKUYUN VE BU BAYLARIN DEĞİŞİM-DEĞERİ İLE KULLANIM-DEĞERİNİ NASIL İŞKENCELERE TABİ TUTTUĞUNU, BUNLARIN, BU İKİSİNİ BİRBİRİNDEN BELİRLİ ÖZELLİKLERİYLE AYIRT ETMEDE NASIL BÜYÜK GÜÇLÜKLERLE KARŞILAŞTIKLARINI GÖRÜN; VE SONRA DA BUNU, MARX'IN YALIN VE AÇIK TAHLİLİYLE KARŞILAŞTIRIN.

mez el" in gerçek işlevi piyasayı düzenlemek değil de işçinin yarattığı değeri daha kendi cebine girmeden üretim esnasında gasp edip kapitalistin banka hesabına koymak olmasın.

Klasiklerin ne dediğine fazla değinmeye gerek duymuyoruz. Bunu yaptığımızda ders kitaplarında fazlaca duyduğumuz şeyleri sıralamış olacağız. Biz onlara zorunlu bir değini yaptık. Burada bir örnek olarak Engels'in Adam Smith ile Marx'ı karşılaştırmasına yer verelim.

"...Ortaçağın taşıt araçlarına kıyaslandığı zaman demiryolunki kadar üstünlüğünün bir örneğini görmek isteyen kimse, Adam Smith'i ya da otorite sayılan herhangi bir resmi iktisatçıyı okusun ve bu bayların değişim-değeri ile kullanım-değerini nasıl işkencelere tabi tuttuğunu, bunların, bu ikisini birbirinden belirli özellikleriyle ayırt etmede nasıl büyük güçlüklerle karşılaştıklarını görsün; ve sonra da bunu, Marx'ın yalın ve açık tahliliyle karşılaştırsın."¹¹

Evet, artık proletaryanın ekonomi politığına geçebiliriz. Burjuva iktisatçıların elinde can çekişen kavramları ve ilişkileri, nesnemiş gibi gözüken ama aslında insanlar arasındaki ilişkiden ibaret olan süreçleri incelemeye geçebiliriz. Ancak şimdi yerimiz kalmadı, buna önümüzdeki sayıda devam edeceğiz.

KAYNAKÇA

- Adam Smith, "Ulusların Zenginliği"
- Karl Marx, "1844 El Yazmaları", Ankara (1993), Sol Yayınları.
- Karl Marx, "Kapital", Sol Yayınları, Kasım 1993
- Karl Marx, "Ekonomi Politığın Eleştirisine Katkı", Ankara (1976), Sol Yayınları
- Karl Marx, "Artı-Değer Teorileri", Sol Yayınları.

DPNOTLAR

- 1-K.Marx, "Ekonomi Politığın Eleştirisine Katkı", F.Engels'in "önsöz"ünden, sf. 35.
- 2-K.Marx, "1844 El Yazmaları", sf. 165
- 3-K.Marx, "Ekonomi Politığın Eleştirisine Katkı", Ankara (1976), Sol Yayınları, Sf. 87
- 4-Aslında Marx bugünkü haliyle 2. v 3. cildi tek cilt olarak, artı-değer teorilerini de 3. cilt olarak düşünmüştü. Biz, bugünkü basım şekline göre artı-değer teorilerini 4. cilt olarak adlandırıyoruz.
- 5-Karl Marx, "Artı Değer Teorileri", Marksizm Leninizm Enstitüsü'nün "Artı-Değer Teorileri"ne yazdığı "Sunuş" metninden.
- 6-Karl Marx, "Kapital" Cilt 1, sf. 527, Sol Yayınları, Kasım 1993
- 7-K.Marx, "Ekonomi Politığın Eleştirisine Katkı", Ankara (1976), Sol Yayınları, Sf. 86
- 8-K.Marx, "Ekonomi Politığın Eleştirisine Katkı", F.Engels'in "önsöz"ünden, Sf. 30
- 9-Karl Marx, "Kapital" Cilt 1, sf. 22 ve 24, "Almanca ikinci baskıya sonsöz", Sol Yayınları, Kasım 1993
- 10-Bknz: Karl Marx, "Kapital" Cilt 1, sf. 529, Sol Yayınları, Kasım 1993
- 11-K.Marx, "Ekonomi Politığın Eleştirisine Katkı", F.Engels'in "önsöz"ünden, Sf. 40.

“Marks’da İdeoloji” Yazısının Eleştirisi

İdeoloji Üzerine Notlar ve Marksizm

VEYSEL KAPLAN

Kandıra 2 No’lu
F Tipi Hapishane/ Kocaeli

Toplumsal yaşam kavramlardan oluşmaz, insanların birbirleriyle ilişkileri dayandığı temel belirleyicidir. İdeoloji de insanın pratik tarihinin bir uzantısı ve görünümüdür.

“Özgür Düşün” dergisi teorik ve felsefi konularda güzel bir seviye yakalamıştır. Bu sevindirici. Fakat çeşitli ciddiyetteki hatalı yaklaşımlar da göze çarpmaktadır. Bunlar arasında, Şubat-Mart 2009 sayısındaki “Marks’ta İdeoloji Üzerine 2” yazısı çarpıcı hatalar içerisindeydi.

Marks’ta ideoloji incelenirken, bizzat Marks, Engels, Lenin ya da Mao’dan gelişim anatomisini aktarmak mümkün, fakat çeşitli burjuva felsefecilerden ya da ideologlardan Marks’ın ideolojiyi nasıl tanımladığını ortaya koymaya çalışırsak yanılmamız kaçınılmazdır. Nitekim bu yazı da bu hataya düşmüştür. Okuduğumuz Marksizm ile yazıda aktarılan birbirine benzemiyor. Yazıda bahsedilenlerden 4 tane sonuç çıkmaktadır:

1. Marksizm’de 4 ideoloji tanımı vardır
2. Genç Marks “felsefi hümanizmi ve soyut insan incelemesini bırakarak toplumsal ilişkilere ve maddi temele odaklanmıştır. (Fakat bununla ilgili bir örnek verilmemiştir.)
3. Marks’ın ilk dönem eserlerinde ideoloji kavramsallaştırmasının zeminini din eleştirisi üzerinden oluşturduğu söylenmektedir. (O halde Feuerbach materyalist değildir.)
4. Engels ideolojiyi yanlış bilinç olarak tanımlamıştır.

Marksizm hakkında bilgisi olan herkes bilirki toplumsal yaşamın maddi temeli üzerinden yükselen (hukuk, din, felsefe, politika) kapsayıcı kavramı ideoloji konusunda Engels Marks’tan ayrı düşünmez. “Alman İdeolojisi”nden “Kapital’e ya da “Doğanın Diyalektiği”ne uzanan süreçte bu bakış açısı ortaklığında bir muğlaklık yoktur.

"Fikirlerin, anlayışların, ve bilincin üretimi, her şeyden önce doğrudan doğruya insanların maddi faaliyetine ve karşılıklı maddi ilişkilerine, gerçek yaşamın diline bağlıdır."¹

Evet yaşamını sürdürmek için üretmek zorunda olan insan bunu yaparken dolaysız olarak kendi bilincini, ahlakını, hukukunu ve dinini oluşturur. Marksizm kurgusal felsefe gibi gerçek yaşamı kavramlardan ibaret sanmaz, bizzat insanın pratik tarihsel etkinliğini ve duyumsal pratik faaliyetini temel alır.

Lenin ideolojiyi Marks ve Engels'ten farklı olarak değil; aynı temel üzerinden kavrar. Marksizm'in proleteryanın iktidarı mücadelesinde savaşım ideolojisi olduğunu unutmayalım. Felsefi idealizmi, karşıtı olan felsefi diyalektik materyalizmle uzlaşmaz zıtlığı içerisinde incelemesek, Marksizm'in ideolojiyi nasıl ele aldığını kavrayamayız.

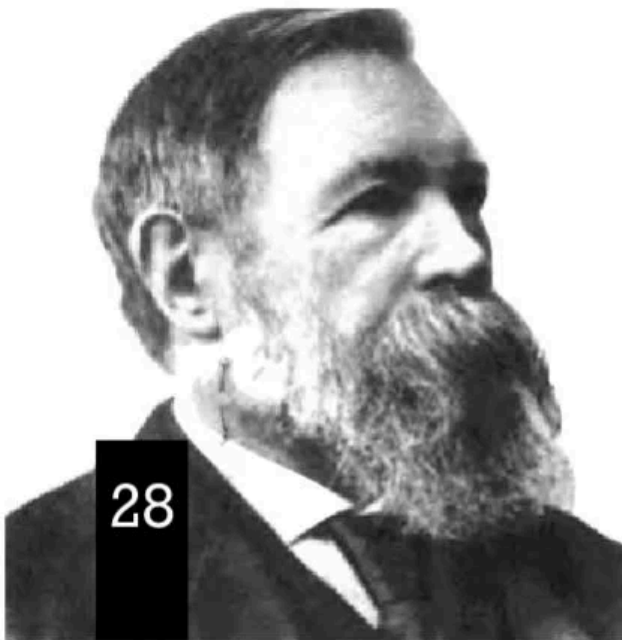
"Ludwig Feuerbach" yazınında Engels'in deyiimiyle "toplum bilimini materyalist temelle uyumlu kılma ve onun üzerinde yeniden kurma" zorunluluğu görüşüne ulaşan Marksizm'in, toplumsal gelişmeleri, sınıfların saptanan yaşam ve üretim biçimlerini istinasız olarak ortaya çıkan tüm düşüncelerin, maddi yaşamın üzerinden yükseldiğini ve toplumsal biçimlerin kalıcı, durağan ve mutlak olmadığını başlangıç gelişme ve çökme biçimlerini kapsamlı olarak ortaya koymuştur.

Varlığı bilinçle değil; bilinci varlıkla açıklayan Marksizm, insanı kendi tarihsel, duyumsal pratik etkinliği içinde ele alır. Bu temeli ilk eserlerinde oluştururlar. Marks ideoloji yazısında iddia edildiği gibi insanı yalnız başına "soyut insan" olarak ele almamıştır. "Özgür Düşün"ün aktardığı alıntıyı tekrar etmeden önce hemen belirtelim ki, bu formülasyon sadece toplumun ekonomik formasyonundaki üretici güçlerin üretim ilişkileriyle çatışmasını es-

kimiş biçimin yeni bir biçime dönüşme zorunluluğu değil; aynı zamanda bu ekonomik temel üzerinde ortaya çıkan (hukuk, din, felsefe, bilinç, politika) yani bunları kapsayan ideolojiyi de mükemmelce tanımladığını da söylemeliyiz. Marksistler için bu biricik tanımdır... Ayrıca Marx ve Engels'in ilk eserlerinden son eserlerine bakıldığında, bilinci varlıkla açıklamakla yola çıkılan ve toplumsal bilinci toplumsal varlıkla açıkladıkları görülecektir.

"Varlıklarının toplumsal üretiminde, insanlar, aralarında, zorunlu, kendi iradelerine bağlı olmayan belirli ilişkiler kurarlar; bu üretim ilişkileri, onların maddi üretici güçlerinin belirli bir gelişme derecesine tekabül eder. Bu üretim ilişkilerinin tümü, toplumun iktisadi yapısını, belirli toplumsal bilinç şekillerine tekabül eden bir hukuki ve siyasal üstyapının üzerinde yükseldiği somut temeli oluşturur. Maddi hayatın üretim tarzı, genel olarak toplumsal, siyasal ve entelektüel hayat sürecini koşullandırır. İnsanların varlığını belirleyen şey, bilinçleri değildir; tam tersine, onların bilincini belirleyen, toplumsal varlıklardır. Gelişmelerinin belli bir aşamasında, toplumun maddi üretici güçleri, o zamana kadar içinde hareket ettikleri mevcut üretim ilişkilerine ya da bunların hukuki ifadesinden başka bir şey olmayan, mülkiyet ilişkilerine ters düşerler. Üretici güçlerin gelişmesinin biçimleri olan bu ilişkiler, onların engelleri haline gelirler. O zaman bir (sayfa 25) toplumsal devrim çağı başlar. İktisadi temeldeki değişme, kocaman üstyapıyı, büyük ya da az bir hızla altüst eder. Bu gibi altüst oluşların incelenmesinde, daima, iktisadi üretim koşullarının maddi altüst oluşu ile -ki, bu, bilimsel bakımdan kesin olarak saptanabilir-, hukuki, siyasal, dinsel, artistik ya da felsefi biçimleri, kısaca, insanların bu çatışmanın bilincine vardıkları ve onu sonuna kadar götürdükleri ideolojik şekilleri ayırt etmek gerekir."

Peki biraz daha ilk dönemlerine dönersek Özgür Düşün'de geçtiği gibi Marx ilk eserlerinde "soyut insan" in-

MARKSİZM'DE GENEL OLARAK İDEOLOJİ EKONOMİK TEMELDEN VE SINIFLARDAN BAĞIMSIZ ELE ALINAMAZ, ALINAMAMIŞTIR. İKTİDAR UĞRUNA MÜCADELE TEORİK FELSEFİ AÇIDAN MARKS'IN ORTAYA KOYDUĞUNDAN LENİN, STALİN VE MAO'DA DA FARKLI DEĞİLDİR. SADECE KOŞULLARA BAĞLI OLARAK GELİŞTİRİLMİŞTİR. MARKS'TAN SONRA İDEOLOJİ KAVRAMININ DEĞİŞTİĞİNİ, İKİ AYRI KAYNAKTAN BESLENDİĞİNİ SÖYLEMEK ÇARPITMADIR.

celemesine mi saplanmıştı ya da 19. yüzyıl din ve teolojisine karşı mı yönelmiştir. Açıktır ki bu iki belirleme yetersiz ve yanıltıcı. Onun felsefi dehasının ilk yıllarında bile ne kadar doğru temellere oturduğunu anlamamaktır.

Lenin felsefi materyalizmi anlatırken şöyle der:

"Marks görüşlerinin olduğu 1844-1845 yıllarından bu yana materyalistti ve özelde de L. Feuerbach yandırdı, onun zayıf yanlarını daha sonraları da sadece materyalizmin yeterince tutarlı ve çok yönlü olmamasında görüyordu. Marks, Feuerbach'ın dünya çapında önemli "çığır açıcı" önemini tam da Hegelci idealizmden kararlı kopuşta ve daha 18. yüzyılda özellikle Fransa'da sadece din ve teoloji gibi mevcut politik kurumlara karşı bir mücadeleye değil; aynı zamanda bir o kadar da tüm metafiziğe karşı bir mücadele olmasında görüyordu." ("Akli başında felsefe"den farklı olarak "kafa bulandırıcı" spekülasyon anlamında)"²

Demek ki Marks ve Engels 1844-1845 yıllarında sadece din ve teolojiye karşı bir felsefi eleştiri yürütmüş değildiler. Marks sadece Feuerbach'ın metafiziğe karşı "çığır açıcı" önemini görmekle kalmadı, aynı zamanda da materyalist Feuerbach'ın insanı soyut, duyumsal olarak sadece karşıındakiyla duygu, his ve zevk alma üzerinde köksüz ve duran tarihten yoksun sadece etten ve kandan insan olarak ele aldığı için insanın gerçek özünü kavramadığı için mahkum etmiştir ve tutarsızlığını ortaya koymuştur. Ne ile... İnsanı ortaya koyarak. Bazıları Feuerbach'ın materyalist olduğunu çok çabuk unutmuş benziyor...

Hegel eleştirisinde bağımsız bir şeye dönüştürüp tansıllaştırdığı düşünceyi, gerçeğin nesnel dünyanın yaratıcısı olarak gördüğünü söylerken Marx şunu ekliyordu:

"Benim için ise tersine, fikir, maddi dünyanın insanın aklında yansımından ve düşünce biçimlerine dönüş-

mesinden başka bir şey değildir."³

Marks'ın ilk görüşlerinin olduğu 1844-1845 yıllarında "soyut insan" insan incelemesine rastlanmaz. Kaldı ki Feuerbach'a karşı eleştiri başlı başına bunun üzerine kuruludur.

"Feuerbach dinsel özü, insan özüne indirger. Ama insan özü tek tek her bireyin doğasında bulunan bir soyutlama değildir. Bu öz aslında toplumsal ilişkiler bütünüdür"⁴

Marks insanı toplumsal ilişkiler bütününde ve tarihsel akış içerisinde inceler. Feuerbach ise insanın toplumsal tarihi akışını görmezden gelir. Marks ise "toplumsal yaşam özünde pratiktir" der.

Marks'ın "ilk dönem düşünceleri dine, teolojiye karşı yöneltilen eleştirilerle oluştu" dendiğinde Marksizmin temeli anlaşılamaz. İlk çıkışıyla tüm metafiziğe karşı olmakla kalmamıştır, eski tutarsız materyalizmi de aşmıştır. Dikkat edilirse, Feuerbach'ın dine ve teolojiye yaptığı eleştirilerinden çok metafiziğe karşı mücadelesini "çığır açıcı" olarak tanımlamıştır. Din ve teolojiyle sınırlamak her türden metafiziğe ve tutarsız eski materyalizme yönelttiği eleştirilerini görmezden gelmektir. Bu da mazur görülecek bir şey değildir.

1844-45 yıllarında Engels "Ludwig Feuerbach" adlı yazısında şunu yazar:

"Tüm felsefenin özellikle modern felsefenin büyük temel sorunu düşünce ile varlığın; ruh ile doğanın ilişkisi sorunudur... Hangisi birincildir, ruh mu doğa mı? Filozofların bu soruya verdikleri yanıt, onları iki kampa ayırır. Ruhun doğadan önce geldiğini savunanlar, yani son tahlilde şu yada bu şekilde dünyanın yaratıldığını kabul edenler... idealizm kampını oluşturunca. Ötekiler doğayı birincil sayanlar ise materyalizmin değişik ekollerine mensuptu."

Özgür Düşün'de geçtiği haliyle "kapitalizme yönelttiği eleştirilerle yeni bir paradigma yaratmıştır" değildir. Marksizm sosyalizmin bir akımıdır. Ütopik sosyalistler ve anarşistler de bir akımdır ve kapitalizme çeşitli eleştiriler getiriyorlardı; ama burjuva çerçeveyi aşamıyorlardı. Sınıf savaşımını kabul etmek nasıl insanı Marksist yapmaya yetmiyorsa, kapitalizme eleştiri yöneltmek de tutarlı bir materyalist bilim yaratmaya yetmez. Oysa Marksizm materyalist diyalektiği tarihe uyarladı. Toplumun diyalektik dönüşümünü başlangıç ve gelişimi için de ekonomik temelleri üzerinde ele aldı. Sınıf savaşımını, maddi temele dayalı üst biçimlerini, üretici güçlerin bir aşama da üretim ilişkileriyle zorunlu çatışmasını inceledi.

Marks'ın eski materyalizmin tutarsızlığını fark ettiği bu yıllarda sadece dine bağlı idealizme karşı değil aynı zamanda Hume, Kant'ın görüşlerini, agnostisizmi (bilinmezlik) ve kritisizmi de mahkum etmiştir. Kant'ın agnostisizmine karşı kendinde şeyin bilinebileceğini, kendinde şeyin bizim için şeylere göre dönüşebileceğine ilişkin kapsamlı felsefi teorileri görmezden gelebilir miyiz.

Buradan Lenin'e dönersek; Lenin Feuerbach ve eski materyalistlerle ilgili Marks ve Engels'in görüşlerini şöyle özetliyordu:

"Feuerbach'ın ki de dahil eski materyalizmin esas eksikliği (Buchner, Vogt ve Moleschot'un "kaba" materyalizmi için hepten geçerlidir bu) Marx ve Engels şurada görüyorlardı. 1- Bu materyalizm ağırlıkla mekanikti. 2- Eski materyalizm gayri-tarihi ve gayri-diyalektikti (anti-diyalektik anlamda metafizikti). Gelişim düşüncesini tutarlı ve çok yönlü biçimde uygulamıyordu. 3- İnsanın özünü (somut ve tarihsel olarak belirlenmiş) toplumsal ilişkiler toplamı olarak değil de soyut bir varlık olarak kavriyordu ve o nedenle dünyayı sadece "yorumluyordu", oysa önemli olan dünyayı "değiştirmekti" yani eski materyalizm "devrimci pratik faaliyetin" önemini kavrayamamıştı."⁵

Marksizm'in bilgi bilimsel dünyasının temelleri 1844-45 yıllarında yazılan bu eserlerinde atılmıştır. "Kutsal Aile", "Alman İdeolojisi", "Feuerbach Üzerine

LENİN İDEOLOJİYİ MARKS VE ENGELS'TEN FARKLI OLARAK DEĞİL; AYNI TEMEL ÜZERİNDEN KAVRAR. MARKSİZM'İN PROLETARYANIN İKTİDARI MÜCADELESİNDE SAVAŞIM İDEOLOJİSİ OLDUĞUNU UNUTMAYALIM. FELSEFİ İDEALİZMİ, KARŞITI OLAN FELSEFİ DİYALEKTİK MATERYALİZMLE UZLAŞMAZ ZİTLİĞİ İÇERİSİNDE İNCELEMEZSEK, MARKSİZM'İN İDEOLOJİYİ NASIL ELE ALDIĞINI KAVRAYAMAYIZ.

Tezler" adlı eserlerinde eski materyalizmin insanın devrimci pratik faaliyetinin önemini kavradığını ortaya koyduktan sonra bu fikrini tarihe uyarlamak için büyük kapsamlı çalışmalara girişmişlerdir. Bu temel oluşmasaydı kuşkusuz Feuerbach'ın "soyut insan" kavrayışı aşılamazdı.

Özgür Düşün'de geçtiği haliyle "kapitalizme yönelttiği eleştirilerle yeni bir paradigma yaratmıştır" değildir. Marksizm sosyalizmin bir akımıdır. Ütopik sosyalistler ve anarşistler de bir akımdır ve kapitalizme çe-

şitli eleştiriler getiriyorlardı; ama burjuva çerçeveyi aşamıyorlardı. Sınıf savaşımını kabul etmek nasıl insanı Marksist yapmaya yetmiyorsa, kapitalizme eleştiri yöneltmek de tutarlı bir materyalist bilim yaratmaya yetmez. Oysa Marksizm materyalist diyalektik tarihe uyarladı. Toplumun diyalektik dönüşümünü başlangıç ve gelişimi için de ekonomik temelleri üzerinde ele aldı. Sınıf savaşımını, maddi temele dayalı üst biçimlerini, üretici güçlerin bir aşama da üretim ilişkileriyle zorunlu çatışmasını inceledi. Kapitalizmin hangi tarihsel koşullarda ortaya çıktığını büyük bir dehayla tanımlamakla kalmadı, aynı zamanda sınıf mücadelesinin zorunlu olarak proletarya diktatörlüğüne varacağını ve yavaş yavaş sönmüneceğini kanıtlamıştır. Marks'ın önemini anlamayanlar için söylersek kapitalizmin ortadan kaldırılacağı zorunluluğunu tarihsel olgularla kanıtladığı ve bunun mücadelesinde teori ve pratik sunduğu için en tutarlı bilimdir.

Kapsayıcı kavram olarak ideolojinin, Marks'ta nasıl formüle edildiğini gördük. Fakat ideolojiyi türdeş olarak sınıfsal bakış açısından yoksun alırsak henüz bir şey anlamış sayılmayız. Koşullandırdığı temeller üzerinde ezen ve ezilen sınıfların ideolojisi olarak ayrışır. İki ayrı çıkara hizmet eden sürekli uzlaşmaz bir çatışma halinde olan (politik, felsefi, dini, hukuki) bütünü kapsayan ideoloji, maddi çıkarn sınıfsal dışavurumundan başka bir şey değildir. Proletaryanın devrimci ideolojisi sömürücü ve gerici burjuva sınıfını yıkmak iken, bu gerici sınıfların burjuva ideolojisi ise kapitalizmin en iyi, mutlak ve aşılma bir düzen olduğunu göstererek sömürü düzeninin ne pahasına olursa olsun sürdürülmesini amaçlayan olarak karşımıza çıkar.

Marksizm'de genel olarak ideoloji ekonomik temelden ve sınıflardan bağımsız ele alınamaz, alınamamıştır. İktidar uğruna mücadele teorik felsefi açıdan Marks'ın ortaya koyduğundan Lenin, Stalin ve Mao'da da farklı değildir. Sadece koşullara bağlı olarak geliştirilmiştir. Marks'tan sonra ideoloji kavramının değiştiğini, iki ayrı kaynaktan beslendiğini söylemek çarpıtmadır. Burjuvaziyle uzlaşan sınıf hainlerini saymıyorum. Marks'ta ideoloji ya da ayrıntılı olarak bilinç, felsefe ve politika sınıf çıkarlarından bağımsız ele alınamaz, öyle olsaydı ne proletarya diktatörlüğünün zorunluluğuna varabilirdi, ne de kendisi bu zorunluluk için komünizmin pratik örgütlenme faaliyetine girebilirdi... Bazıları Lenin'de bunun değiştiğini cahilce söylüyorlar.

"Raymond Geuss" ya da "Habermas" ideolojiyi Marks'ta ayrı Lenin'de ayrı olduğunu öne sürebilirler, zira onlar burjuva ideologlardır. Ama biz Marksistler cümlelerimizi kurarken daha dikkatli ve özenli olmalıyız.

"Marksizm bir eylem kılavuzudur" derken elbette proletaryanın iktidarı uğruna mücadelesinde teorik ve

taktik rehber olduğunu "her" komünist bilir. Marks bu teorik zafere ömrünü adadı. Lenin 20. Yüzyılda Marksizm'i bayraklaştırdı. Mao sık sık proletaryanın devrimci ideolojisi ile burjuva ideolojisini uzlaşmaz zıtlıklar içinde açıklarken kuşkusuz Marksizm'i doğru kavramıştı.

Özgür Düşün şöyle yazıyor:

"Kavramı kullanan kişi Engels'dir. Mehring'e 1893 yılında yazdığı mektupta ideolojiyi yanlış bilinç olarak açıklamıştır:

"Evet, ideoloji, düşünürü denem kişinin bilinçli bir biçimde gerçekleştirdiği bir süreçtir, ama bunu yanlış bir bilinçle yapar. Kendisini etkileyen gerçek yönlendirici güçlerin ne olduğunu bilmez; aksi takdirde bu ideolojik bir süreç olmazdı. Dolayısıyla bu kişi aslında yönlendirici güç olmayan ya da öyle gibi görünen güçleri yönlendirici sanır."⁶

Çok ilginçtir ki "Alman Ideolojisi"nde bu alıntı yok... Ama açıktır ki Engels bu paragrafta ideolojiyi tanımlamıyor. Burada söylenen fikir üreticisinin gerçek koşulların, yönlendirici yaşamsal süreçten bağımsızmış gibi ideolojik sürecin üretilmesidir. Kuşkusuz bu yanlış bir bilinçte yapılır. Neden?.. Çünkü tüm fikirlerin dayandığı maddi bir temel vardır. Materyalizm bu maddi temele dayanarak fikirlerinin kaynağını temellendirirken, idealizm bunu göz ardı eder. Örneğin burjuva ideologları ve ideolojisi sadece kendi sınıf çıkarlarını dillendirdiklerini topluma söyleyebilirler mi?

"Egemen sınıfın düşünceleri bütün çağlarda egemen düşüncelerdir."⁷

Egemenler bunu sanki egemen maddi ilişkilerin maddi bir ifadesi değilmiş gibi sunarlar. Ve mutlak, doğru, değişmez ve tüm toplumun fikirleriyimş gibi sunarlar. Idealizm kendisinin fikirlerini ortaya çıkaran gerçek süreci ve temeli görmezden gelir. Unutmayalım devrimci fikirlerin varlığı devrimci bir sınıfın varlığını ön koşul olarak gerektirir.

Kısacası doğayı ve toplumun gelişimini diyalektik süreç içinde incelemeyen, fikirlerin dayandığı nesnel dünyayı kendi fikirlerinin uzantısı sanan ve maddi temeli göremeyen idealist felsefe tam da bu süreci "yanlış bir bilinçle" yapar. Yani Engels ideolojiyi açıklamıyor, ideoloji üreticisinin temelsiz bakışına dikkat çekiyor. Marks doğanın ve özellikle de insanın tarihiyle ilgilenmeleri gerektiğine işaret ettikten sonra şöyle der:

"...hemen hemen her ideoloji ya bu tarihe değgin yanlış bir anlayışa indirgenir ya da bu anlayışı büsbütün bir yana bırakmak gibi bir tutuma varır. Ideolojinin kendisi de zaten bu tarihin görünümünden biridir ancak."⁸

Bu açıdan Engels'in söylediği de farklı değildir. Tarihin görünümüleri "yanlış bir anlayışa" ya da "yanlış bir bilin-

ce" indirgenir: Din, teoloji ya da her türden metafizik.

Emperyalizm ve proleter devrimler çağının iki uzlaşmaz kampa bölünmüş ideolojisi vardır: Diyalektik felsefi materyalizmde temsil edilen proletaryanın devrimci ideolojisi ve burjuvaziyle bütünleşen tüm gerici güçlerin temsil edildiği felsefi idealizm, yani burjuva ideolojisi. Marksizm'de sınıflar üstü fikir ve ideolojiler yoktur. Proletaryanın teori ve taktiğinin temeli olan Marksizm'in proletaryanın sınıf çıkarlarıyla nasıl ayrılmaz bir ideolojik birlik oluşturduğu bu yazının konusunu aşar.

Sonuç olarak "Özgür Düşün'deki "Marks'ta Ideoloji" dosyasının Marksizm ile pek ilgisi yoktur. Ve sözü Lenin'e bırakarak bitirmek istiyorum:

"İktidar mücadelesinde, proletaryanın örgütten başka bir silahı yoktur. Burjuva dünyasındaki anarşik rekabet kuralı yüzünden dağınıklaşmış, sermaye için zorla çalıştırılarak ezilmiş ve sürekli olarak yoksulluğun, ilkelliğin ve yozlaşmanın 'derinliklerine' itilmiş olan proletarya, ancak Marksizm'in ilkelerine uygun ideolojik birliği, milyonlarca emekçiyi bir işçi sınıfı ordusu içinde sınıksız kaynaştıran örgütün maddi birliğiyle pekiştirildiği zaman, yenilmez bir güç haline gelebilir ve ister istemez gelecektir de."

DİPNOTLAR

- 1- Karl Marx, F. Engels, Alman Ideolojisi(Feuerbach) , Ankara: Sol Yayınları, 1999, s. 44
- 2- V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt 11, İstanbul: İnter Yayınları, 1998, s. 25
- 3- Karl Marx, Kapital, Ankara: Sol Yayınları, 2000, s. 27
- 4- Karl Marx, F. Engels, Alman Ideolojisi(Feuerbach) , Ankara: Sol Yayınları, 1999, s. 27
- 5- V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt 11, İstanbul: İnter Yayınları, 1998, s. 27
- 6- K. Marx, F. Engels, Selected Correspondence, Progress, , 1965, s. 459. Aktaran David Mclellan, Ideoloji, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları
- 7- Karl Marx, F. Engels, Alman Ideolojisi(Feuerbach) , Ankara: Sol Yayınları, 1999, s. 75
- 8- A.g.e, s. 38

“MARKS’DA İDEOLOJİ”

YAZISININ ELEŞTİRİSİNE CEVAP

Bir yazının eleştirisi, asıl yazıyı geliştiren veya yeniden düzenleyen en önemli pratiklerden bir tanesidir. Eleştiri pratiği asıl yazıyı analiz edip, yanlış ve doğru yönlerini belirleyerek o yazının yeniden oluşturulmasına katkıda bulunur. Dolayısıyla eleştiri yazısı, bir bakıma asıl yazıyı nitelik açısından üst bir kademeye çıkarırken, yazının artık sadece yazı sahibine ait değil, okuyucusu ve eleştiricisiyle birlikte yaratılmış bir eser haline getirmektedir. Tabii ki de hem asıl yazı hem de eleştiri yazısının ortak bir yöntem ile yazılması, o yazının niteliğinde içsel tutarlılığı daha da geliştirir. Fakat bilimsel toplumcu metodu benimseyenler için sadece içsel tutarlılık değil aynı zamanda yazının toplumsal gerçeklikle ne ölçüde uyuşup uyuşmadığı da önemlidir.

Kendi içinde tutarlı bir yazı veya pratiğin, toplumsal gerçeklikle olan uyumsuzluğu bilimsel toplumcu yöntemi esas alanlar için başarılı bir kılıfı örneği değildir. Dolayısıyla bilimsel toplumcular bir yazı yazarken bu ister eleştiri ister analiz yazısı olsun, belli kıstasları dikkate almak zorundadırlar. Bunları sıralarsak şu kıstaslar karşımıza çıkmaktadır:

1- Bir kişi, felsefe veya akımı incelerken içinde bulunduğu tarihsel ve toplumsal şartları ve bunların bu şartlar dahilindeki gelişmelerini göz önünde bulundurmak

2- Şeyleri durağan, değişmez ve birbirinden soyutlanmış olarak ele alan metafizik yöntemden kaçınmak

3- Esas olarak; bilimsel toplumcu ustaların cümleleriyle değil, onların kurup geliştirdiği yöntemle hareket etmek

4- Çalışmadaki bütünü oluşturan unsurlara odaklanıp, en etkili parametreleri ortaya sermek

Eleştiri yazısının bu dört kıtas çerçevesinde bazı eksiklikleri olduğu açık olarak görünmektedir. Marks'taki düşünsel gelişim ve buna bağlı olarak ideoloji kavramsallaştırmasının geçirdiği evrim görülerek tek ve tutarlı bir Marks portresi çizilmeye çalışılmıştır. Halbuki Marks yazılarındaki çelişkiler ve gelişimler tam da Marks'ın kendisinin kurduğu bilimsel toplumcu yöntem (Marksizm) ile analiz edilebilir. Dolayısıyla ideoloji kavramının Marks'taki evrimi, tarihsel ve toplumsal şartlar ile beraber analiz edilerek anlaşılabilir. Eleştiri yazısı, ısrarla Marks'taki bu düşünsel evrimi es geçerek bir analiz yapmaya çalışmaktadır. Eleştiri yazısında ısrarla izlenen yöntem, ustaların cümleleri üzerinden analize esas yönü vermektir. Halbuki ustaların cümlelerinden öte elimizde onların kurduğu ve geliştirdiği bilimsel toplumcu yöntem vardır. Dolayısıyla metinler üzerinden çıkmaza girebilecek bir tartışma yerine yöntem üzerinden bir tartışma yürütülmesi gereklidir.

Şimdi buradan ideolojinin tanımına getirilen itirazlara geçip eleştiri yazısının son alıntısından başlayalım:

"İktidar mücadelesinde, proletaryanın örgütten başka bir silahı yoktur. Burjuva dünyasındaki anarşik rekabet kuralı yüzünden dağınıklaşmış, sermaye için zorla çalıştırılarak ezilmiş ve sürekli olarak yoksulluğun, ilkelliğin ve yozlaşmanın 'derinliklerine' itilmiş olan proletarya, ancak Marksizm'in ilkelerine uygun ideolojik birliği, milyonlarca emekçiyi bir işçi sınıfı ordusu içinde sınıksız kaynaştıran örgütün maddi birliğiyle pekiştirildiği zaman, yenilmez bir güç haline gelebilir ve ister istemez gelecektir de."¹

Burada Lenin proletaryanın siyasal örgüte ve ideolojiye niye ihtiyaç duyduğunu çok açık bir dille açıklamaktadır. Fakat bunu başka bir sözüyle birleştirerek aktarırsak burada tam da bilimsel toplumcu yöntemin devrimci siyaset ve bu siyasetin içindeki ideolojinin görevini daha iyi anlayabiliriz:

"İşçiler arasında sosyal-demokrat bilincin olamaya-

cağını söyledik. Bu bilinç onlara dışardan getirilmeliydi. Bütün ülkelerin tarihi göstermektedir ki, işçi sınıfı, salt kendi çabasıyla sadece sendika bilincini, yani sendikalar içerisinde birleşmenin, işverenlere karşı mücadele etmenin ve hükümeti gerekli iş yasalarını çıkarmaya zorlamanın vb. gerekli olduğu inancını geliştirebilir."²

İşte Lenin'de devrimci bilimsel toplumcu siyasal alanın tam da kurulduğu yer burasıdır. Bunu metinsel olarak Marks'da tam olarak bulmak zordur. Fakat Marks'ın kurduğu yöntemi siyasal alana uygulayan Lenin bu alanda yeni bir çıkış açmıştır. Çünkü Lenin proletaryanın kendiliğinden gelebileceği sınırı belirlerken, sosyalist sistemin kurulması ve yürütülmesi açısından siyasal örgüt ve ideoloji diyalektiğine dikkat çekmiştir. Dolayısıyla Marks – Lenin çizgisinde yönetsel olarak tutarlılık mevcuttur fakat söylemsel olarak Lenin'in Marks'ın analizlerini geliştirdiği de kaçınılmaz bir gerçekliktir. Dolayısıyla "Lenin ve Marks arasında hiçbir çelişki yok." demek diyalektik gelişimi yeterince kavrayamaktan ortaya çıkan hatalı bir kavrayışın sonucudur.

İkinci eleştiri olarak burjuva ideologlarından faydalanma ile ilgili bir eleştiri getirilmiştir. Bu faydalanma üzerinden Marksizm'den sapıldığını açıklamak çok zayıf bir kanıttır. Eğer bilimsel toplumcu yöntemin kullanılmasında bir hata varsa, elbette ki burjuva ideologlarından yararlanmak yazıyı bir sefaletе götürür. Fakat

BİR YAZININ ELEŞTİRİSİ, ASIL YAZIYI GELİŞTİREN VEYA YENİDEN DÜZENLEYEN EN ÖNEMLİ PRATİKLERDEN BİR TANESİDİR. ELEŞTİRİ PRATIĞI ASIL YAZIYI ANALİZ EDİP, YANLIŞ VE DOĞRU YÖNLERİNİ BELİRLEYEREK O YAZININ YENİDEN OLUŞTURULMASINA KATKIDA BULUNUR. DOLAYISIYLA ELEŞTİRİ YAZISI, BİR BAKIMA ASIL YAZIYI NİTELİK AÇISINDAN ÜST BİR KADEMEYE ÇIKARTIRKEN, YAZININ ARTIK SADECE YAZI SAHİBİNE AİT DEĞİL, OKUYUCUSU VE ELEŞTİRİCİSİYLE BİRLİKTE YARATILMIŞ BİR ESER HALİNE GETİRMEKTEDİR.

bu yazıda esas olarak Marksist ustalara yer verilip bilimsel sosyalist metottan yararlanılmaktadır. Bunun yanında akademik Marksologlar ve Frankfurt okulu kuramcılarının faydalanılarak ideoloji kavramının çok anlamlılığına getirilen çeşitli yaklaşımlara değinilmektedir. Örnek gösterilen yazarlar Habermas ve Geuss'dur. Bu yazarların Marksist orjinli olmalarına rağmen burjuva ideologları olduğu iddialı bir tespittir.

Ama böyle olduklarını kabul etsek bile, bu yazarlardan faydalanmak yazının Marksizm dışına çıktığı anlamına gelmez. Marksizm'de ideolojinin iki yönlü bir kavram olduğunu söylemek de Marksizm dışı bir unsur değildir. Çünkü eleştiri yazısının kendisi de bu iki yanlılıktan faydalanmaktadır. Burjuva ideolojisi derken onu "çarpıtma" olarak tanımlayıp proleter ideolojiyi, iktidara gelmedeki önemli bir araç olarak tanımlamak da bu iki yanlılığı kabul etmekten başka bir şey değildir.

Üçüncü eleştiri ise Marks'ın ideoloji tanımlarının baştan sona kendi içinde tutarlılığıyla ilgilidir. Ana yazıda esas olarak Marks'ın ideoloji tanımındaki evrimi verilirken dört ana tanımı öne çıkarmaktadır:

1- İnsanları gerçek toplumsal koşullardan başka yönlerle çeken yanılsamalar, çarpıtmalar ve tersyüz etmeler (Alman İdeolojisi)

2- Egemen sınıfın zihinsel üretim araçlarıyla eşitsiz ilişkileri yeniden üretmesini sağlayan fikirler (Alman İdeolojisi)

3- Bünyesinde sınıf mücadelesinin verildiği toplumsal bilinç biçimlerinin bütünü (Ekonomi Politikinin Eleştirisine Katkı)

Eğer ideoloji, sınıflı toplumun ve iş bölümünün nesnelleştirilmesi ve yeniden üretilmesi ise bunu ancak devrimci praxis ile çözebiliriz. Devrimci praxis teorik, felsefi, estetik, politik ve zoru bünyesinde kaçınılmaz olarak barındıran bir insan etkinliğidir. Devrimci praksisin nihai ulaştığı örgütlenme nokta komünist partisidir.

4- Sistemin kendi çarpıklığı ve altüstlüğüne bilinç yansıma biçimi (Kapital-Meta Fetişizmi)

Bu tanımların kendi arasında belli çelişkiler olmasına rağmen ideoloji kavramsallaştırmasına her birinin tek başına çok önemli katkıları mevcuttur. Burjuva ideolojisinin çarpıtmalarını (birinci tanım), kapitalist sistemin kendi yapısal bozukluğundan ortaya çıktığını (Dördüncü. tanım) söylemek, aslında bu kavramın Marksizm'de nasıl evrimleştiğini göstermektedir. Veya ideolojiyi sınıf mücadelesinin toplumsal bilinç alanı olarak tanımlamak (Üçüncü tanım), burjuva ve proleter ideolojisinin nasıl birbirinden farklılaştığını göstermektedir. Ki Lenin'in bu tanım üzerinden hareket ederek kendi "bilinç taşıma" kuramını geliştirdiğini de söylemek mümkündür.

Dördüncü eleştiri ise Marks'ın kendi fikirlerini kurmasında kapitalizme yönelik eleştirilerin tuttuğu yer ile ilgilidir. Yazıda geçen haliyle verirsek:

"Özgür Düşün'de geçtiği haliyle "kapitalizme yönelttiği eleştirilerle yeni bir paradigma yaratmıştır" değildir. Marksizm sosyalizmin bir akımıdır. Ütopik sosyalistler ve anarşistler de bir akımdır ve kapitalizme çeşitli eleştiriler getiriyorlardı ama burjuva çerçeveyi aşamıyorlardı. Sınıf savaşımını kabul etmek nasıl insanı Marksist yapmaya yetmiyorsa, kapitalizme eleştiri yöneltmek de tutarlı bir materyalist bilim yaratmaya yetmez. Oysa Marksizm materyalist diyalektiği tarihe uyarladı."³

Bu eleştiri haklıdır ama yazıda tam da kastedilen budur. Yeterli derece de anlaşılmadığını kabul ederek cümlemizi yeniden kuralım. Marks özellikle olgun dönem eserlerinde kapitalizme dönük eleştirilerinde kurduğu diyalektik ve tarihsel materyalist yöntem ile yeni bir paradigma yaratmıştır. Bu paradigmanın gelişime açıklığı ve esas olarak değişimi ele alması onun geliştirilebilirliğini fakat aşılamazlığını göstermektedir.

Beşinci eleştiri de ise Marks'ın ilk dönem soyut insan incelemelerine girmediği söylenmektedir:

"Peki biraz daha ilk dönemlerine dönersek Özgür Düşün'de geçtiği gibi Marx ilk eserlerinde "soyut insan" incelemesine mi saplanmıştır ya da 19. Yüzyıl din ve teolojisine karşı mı yönelmiştir. Açık ki bu iki belirleme yetersiz ve yanlıştır. Onun felsefi dehasının ilk yıllarında bile ne kadar doğru temellere oturduğunu anlamamaktır."⁴

Öncelikle bir yanlış anlaşılmayı düzeltmek gereklidir. Marks'ın ilk dönem din eleştirileri üzerinden oluşturduğu ideoloji kavramsallaştırmasının olduğu eser "Hegel'in Hukuk Felsefesinin Eleştirisi" adlı eseridir. Bu eserdeki din eleştirisi belirlemesi ise şöyledir:

"Din-dışı eleştirinin temelini şu oluşturuyor: insanı yapan din değil, dini yapan insandır. Yani din, henüz kendine erişmemiş ya da çoktan yitirmiş bulunan insanın sahip olduğu kendinin bilinci ve kendinin duygusunu oluşturuyor. Ama insan, dünyanın dışında herhangi bir yere çekilmiş soyut bir öz değil. İnsan, insanın dünyası, devlet, toplum anlamına geliyor. Bu devlet, bu toplum, dünyanın tersine çevrilmiş bilinci olan dini üretiyor, çünkü kendileri alt üst olmuş bir dünya oluşturuyor. Din bu dünyanın genel teorisini, onun ansiklopedik özetleme kitabını, onun halksal biçimdeki mantığını, onun tinselci point d'honneur'ünü [onur sorununu], kendinden geçmesini, ahlaksal onaylanmasını, görkemli tamamlayıcısını, teselli ve

aklanmasının evrensel temelini oluşturuyor. Din insanal özün doğaüstü gerçekleşmesini oluşturuyor, çünkü insanal öz gerçek gerçekliğe sahip bulunmuyor. Öyleyse dine karşı savaşım vermek, dolaylı olarak dinin tinsel aramasını oluşturduğu dünyaya karşı savaşım vermek anlamına geliyor.

Dinsel üzüntü, bir ölçüde gerçek üzüntünün dışavurumu ve bir başka ölçüde de gerçek üzüntüye karşı protesto oluyor. Din ezilen insanın içli ezgisini, kalpsiz bir dünyanın sıcaklığını, tinin dıştalandığı toplumsal koşulların tinini oluşturuyor. Din, halkın afyonunu oluşturuyor.

Halkın aldatici mutluluğu olarak dini ortadan kaldırmak, halkın gerçek mutluluğunu istemek anlamına geliyor. Halkın kendi durumu üzerindeki yanılsamalardan vazgeçmesini istemek, halkın yandsamalara gereksinim duyan bir durumdan vazgeçmesini istemek anlamına geliyor. Öyleyse dinin eleştirisi, dinin aylasını oluşturduğu bu göz yaşları vadisinin tohum halindeki eleştirisi anlamına geliyor.⁵

Şimdi burada Marks'ın 3 dönemden oluşan kendi yöntemini kurduğu tarihinin birinci dönemine ait bir analizden söz edebiliriz:

*Birinci Dönem: Hegel ve Feuerbach referanslı Felsefi tartışma ve eleştiri

*İkinci Dönem: Tarihsel materyalizmin inşası

*Üçüncü Dönem: Kapitalist toplum ilişkilerine dair detaylı analizler⁶

Marks bu ilk döneminde Hegel ve Feuerbach merkezli düşünmeden kopma aşamasındadır ama tamamen bir kopuş söz konusu değildir. Dolayısıyla Marks burada dini eleştirirken kurtuluşun beynini felsefede görürken kalbini proletaryada görmektedir.⁷ Daha sonrasında Paris işçi sınıfı hareketiyle karşılaşması onu felsefeden, devrimci praksise yönlendirecektir. Bu da soyut insandan; değiştiren, değiştirirken de dönmüş insan anlayışına geçmesini sağlayacaktır. Yani Marks'ı ilk dönemlerinden itibaren Marksist ilan etmek Marks'ın

yöntemini Marks'a uygulamayarak metafiziğe saplanmaktır. Yani ideolojinin çözülmesi (burjuvazinin çarpıtılan veya sınıflı toplumun tersine çevirmelerinin çözülmesi anlamında) felsefeyle değil devrimci praksis ile mümkün olur. Praksis ne olduğunu da şöyle açıklayabiliriz:

"İnsanın kendi tarihsel, insani dünyasını yarattığı (yaptığı, ürettiği) ve değiştirdiği (biçimlendirdiği) özgür, evrensel, yaratıcı ve özyaratıcı etkinliği; temel olarak insanın kendisini tüm öteki varlıklardan ayrı kaldığı insana özgü bir etkinliği anlatır."⁸

Eğer ideoloji, sınıflı toplumun ve iş bölümünün nesnelleştirilmesi ve yeniden üretilmesi ise bunu ancak devrimci praksis ile çözebiliriz. Devrimci praksis teorik, felsefi, estetik, politik ve zoru bün-

yesinde kaçınılmaz olarak bannıduran bir insan etkinliğidir. Devrimci praksisin nihai ulaştığı örgütsel nokta komünist partisidir.

Son olarak Engels'in ideolojiyi "yanlış bilinç" olarak tanımladığı yer "Alman İdeolojisi" değil 1893'te Mehring'e yazdığı mektuptur.⁹ Buradaki yanlış bilinç Marks'daki ters yüz etme veya çarpıtmalardan oluşan ideoloji tanımına yaklaşmaktadır. Bir işçinin kapitalisti işveren olarak görmesi veya devletin halka bir baskı aygıtı gibi değil de bir kurtarıcı olarak gözükmesi tam da bu yanlış bilincin sonucudur. Fakat burada şöyle bir sorun ortaya çıkmaktadır. Yanlış bilincin karşısına salt bilimi çıkartırsak tam da burjuva aydınlanmasının metodolojisi olan pozitivizme düşeriz. Burada da yanlış bilincin karşısına devrimci praksisi çıkartmak

ideoloji terimi burjuvazinin ve işçi sınıfının elinde farklı hallere bürünmektedir. Sınıflı toplumların yapısı kavramlarında sınıfsal bir çerçevede ele alınmasını zorunlu kılmaktadır. Hem ekonomik, hem de bu altyapıya bağlı çeşitli üstyapısal çelişkilerin varlığı, devrimci praksisi yürütecek kurumlara ezilen sınıf ve kesimlere önderlik edecek ideolojiyi de vermiştir. Bilimsel sosyalist yöntemin ışığındaki bu ideoloji, bu yöntemin ustalarının teorik ve pratik kalkışmalarından çıkarılacak ve devrimci praksisi uygulanların elinde büyütülecektir. Bütün ideolojilerin sonu komünist üretim modunda yani toplumsal çelişkilerin bitirilişiyle mümkün hale gelecektir.

bir zorunluluktur.

Burada Marksizm'de içinde özgün ve nihai anlamına ulaşan ideoloji kavramının Marks'ın düşünceleriyle olan ilişkisini aydınlatmak için bazı tezler öne süreceğiz:

* İnsan özgürlüğünü üretici güçlerin izin verdiği ölçüde kazanır. Dolayısıyla liberal ideolojinin soyut özgürlük kavramının toplumsal gerçeklikte hiçbir anlamı yoktur.

* Marks hem kaba maddeciliğe –bilincin toplumsal gerçekliğin pasif bir yansıması olmadığı anlamında– hem de idealizme –bilincin maddi koşullardan bağımsız olmaması anlamında – bir karşı duruştur.

* İnsan pratiği kendini, doğayı ve toplumu değiştirir, dönüştürür. İnsan ilk olarak maddi varlığını üretir. İlk aktivite doğa ile ilişkilidir. İkinci olarak geçinme araçlarını üretir ve bu amaçlı bir eylemdir. Bu aktivitede hayvandan ayrılış gerçekleşir ve bilinçli eylem süreci başlar. Üçüncü aktivitede ise artık sadece doğanın dönüşümü değil, insanın dönüşümü de söz konusudur. Artık devrimci praksisin önü açılmıştır.

* Devrimci praksis, ne keyfi ne de önceden kesin olarak tasarlanmıştır. Gereklik ve özgürlük arasında aracılık etmektedir.

* İdeoloji, aktivitenin sınırlı maddi biçiminden oluşur. Sınıfsal ve üstyapısal çelişkiler var olur. Bilince bunlar çarpık olarak ulaşır. Ama devrimci praksis bu çarpıklığı çözer.

* Kısıtlanmış üretici güçler + İşbölümü + Toplumsal gerçekliğin çelişkili karakteri = İdeoloji

* İdeolojinin çözülmesi düşünsel eleştiriyle olmaz. Devrimci pratik ile olur. Yani maddi ilişkilerin zincirlerinden kurtulmak zorunludur.

* İdeoloji görünümüler dünyasını fetişleştirir ve onu gerçek bağlantılarından ayırır.

* Fikirlerin ideolojik olması egemen sınıf, pratik ve çelişkilerle ilgili olmasından kaynaklanır.

* Din dünyadaki çelişkileri çözme teşebbüsünün ötesine geçip, bir hayal inşa ettiği için ideolojidir.

* Egemen sınıf kendi fikirlerini; evrenselleştirerek, rasyonelleştirerek ve meşrulaştırarak yeniden üretir.

* İdeolojinin rolü onun sınıf kökeninden değil, çelişkileri gizleme amacından tanımlanır. Fransız devrimi sürecinde burjuvazinin düşünceleri ideolojik değildir.

* Burjuvazinin politik söylemi ortaçağ çelişkilerinin çözülüşünü ifade etmekle başlayacak, fakat yeni kapitalist çelişkileri gizlemesiyle sonuçlanacaktır.

* Marks'da çelişkilerin gizlenmesi bakımından 4 farklı ideolojik form mevcuttur. Birincisi, çelişkilerin reddidir. Özgürlük, eşitlik ve insan haklarının sınıfsal ilişkilerden soyut ele alınması bu forma dahildir.

İkincisi, çelişkilerin yanlış anlaşılmasıdır. Buna örnek olarak ütöpik sosyalistler örnek verilebilir. Üçüncüsü, çelişkilerin yer değiştirmesidir. Buna örnek olarak kapitalist sistem yerine makinelerle yönelen makine kırıncıları verilebilir. Dördüncüsü, çelişkilerin yoğunluğunun azaltılmasıdır. Buna örnek olarak toplumsal

karşıtlığı kabul edip bunu iyileştirme yoluna inanan tüm küçük burjuva düşünceleri örnek verebiliriz.

* İdeoloji pratikte çözülmeyen çelişkilerin toplumsal bilinç düzeyindeki çözümüdür.

* İdeoloji toplumsal temeli olmayan bir yanılsama değildir. Gerçekliğin görünen yüzeyine bağlıdır.

* Tersine dönme Hegel'de vardır. Fakat onda bilinçte başlar. Marks'ta ise gerçek toplumsal ilişkilerde başlar.

* Toplumsal ilişkilerden soyutlanmış eşitlik, özgürlük, mülkiyet, kişisel çıkar burjuvazinin politik ideolojisini oluşturur. Piyasa bunları realize eder. Ve bunlar gerçek toplumsal ilişkileri gizlerler.

Sonuç olarak yine tekrarlıyoruz ki ideoloji terimi burjuvazinin ve işçi sınıfının elinde farklı hallerde bulunmaktadır. Sınıflı toplumların yapısı kavramlarında sınıfsal bir çerçevede ele alınmasını zorunlu kılmaktadır. Hem ekonomik, hem de bu altyapıya bağlı çeşitli üstyapısal çelişkilerin varlığı, devrimci praksisi yürütecek kurumlara ezilen sınıf ve kesimlere önderlik edecek ideolojiyi de vermiştir. Bilimsel sosyalist yöntemin ışığındaki bu ideoloji, bu yöntemin ustalarının teorik ve pratik kalkışmalarından çıkacak ve devrimci praksisi uygulayanların elinde büyütülecektir. Bütün ideolojilerin sonu komünist üretim modunda yani toplumsal çelişkilerin bitirilişiyle mümkün hale gelecektir.

DİPNOTLAR

1- Veysel Kaplan, İdeoloji Üzerine Notlar ve Marksizm, Özgür Düşün, Sayı 47.

2- V. I. Lenin, Ne Yapmalı, Ankara: Sol Yayınları, 1977, s. 42.

3- Veysel Kaplan, İdeoloji Üzerine Notlar ve Marksizm, Özgür Düşün, Sayı 47.

4- A. g.e.

5- Karl Marks, Hegel'in Hukuk Felsefesinin Eleştirisi, <http://www.kurtuluscepheisi.com/marks/hegelhukuk.html>.

6- Jorge A. Larraín, Marxism and Ideology, Hampshire: Gregg Revivals, 1991, s. 9-10.

7- A.g.e, s. 14

8- Gajo Petrovic, "Praksis", Marksist Düşünce Sözlüğü, Ed. Tom Bottomore, İstanbul: İletişim Yayınları, 2005, s. 468.

9- Engels to Franz Mehring, 1893 Letters, http://www.marxists.org/archive/marx/works/1893/letters/93_07_14.htm

SOSYALİST DEMOKRASİ, KAR TANELERİ VE KAPİTALİZMİN YENİDEN İNŞASI

MIKE ELY

Rosa L. Blanc tarafından Nepal Birleşik Komünist Partisi (Maoist) yöneticisi Bhattarai'nin "Yeni Tip Devlet" konusundaki fikirlerini tartışmasına dair Mike Ely'nin kendi düşüncelerini özetleyen bu makale 7 Temmuz günü kendi sitesinde yayınlanmıştır. İlgili çekeceğini düşündüğümüz tartışma metnini çevirerek okurlarımıza sunuyoruz. Makalenin özgün hali için aşağıdaki linke bakılabilir.

<http://mikeely.wordpress.com/2009/07/07/on-socialist-democratic-forms-snowflakes-the-restoration-of-capitalism/>

ÖZGÜR DÜŞÜN KOLEKTİFİ

"Biz komünistlerin üzerine düşen görev, gelecekteki sosyalist dönüşüm süreçlerinin kitle tabanını genişletmenin ve bu süreçlere kitlelerin katılımını arttırmanın yeni yollarını açığa çıkarmaktır. Bu 20. yüzyılın deneyimlerinden çıkarılan en mühim derslerden biridir. Buna göre Mao'nun yığın hattı anlayışının eskisine nazaran çok daha derin bir şekilde kavranışı, çok daha etkili bir şekilde uygulanışı gerekmektedir. Ayrıca Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nde 1930'larda benimsenmiş olan tavırdan kesin bir şekilde kopmamız gerektiğini de kavramak zorundayız. Ama ben çok partili seçimlere dayalı bir düzenin evrensel bir model olarak algılanması gerektiği önerisinde bulunmuyorum. Sonuçta devrim-

ci bir kalkışmanın pratiğine tâbi tutulmadan, sorunumuzun çözümünün bu olduğunu ve bizim sadece bunu uygulamamızın yeterli olabileceğini düşünmek doğru olmaz."

Mike Ely

Devrim, genellikle toplumun iki kesimi arasında meydana gelen bir iç savaş şeklinde gerçekleşir. Marksistler bu süreci bir sınıfın bir diğerini alaşağı ederek, sınıflı toplumun yerine sosyalizmin ve komünizmin inşa edilmesine önderlik ettiği bir süreç olarak görürler. Ama aynı zamanda, bir açıdan baktığımızda da, bu süreçte toplumun kökten bir dönüşümü arzu edenler ile eski toplumu savunmayı amaçlayanlar arasında ciddi bir kutuplaşmaya ta-

nıklık ettiğini görürüz.

Bu kutuplaşmanın mahiyeti gelecekteki toplumun da mahiyetini belirler.

Sovyetler Birliği'ndeki deneyimin bu şekilde gelişmiş olmasının sebebi tek parti iktidanna dayalı bir düzenin kurulmuş olması değil, devrim esnasında vuku bulan kutuplaşmanın son derece zorlayıcı bir nitelikte olmasıydı: sosyalizm adına kentler ele geçirilmişti, ama halkın büyük çoğunluğunu teşkil eden köylülüğün saflarında Bolşevikler çok da kuvvetli sayılmazlardı. Ayrıca iç savaş esnasında da devrimci işçi sınıfının en önde gelen fertleri cepheye can vermişti. Bunun bir sonucu olarak da toplumun bir kısmı silah zoruyla toplumun diğer bir kısmına sosyalizmi dayatmak durumunda kalmıştı.

Savaş sonrasında da Sovyet toplumu kimi yönleri ile iç savaş esnasındaki bir toplumun niteliklerini yansıtıyordu. Bunun bir sonucu olarak da devrimciler kendilerini çok sayıda insanı sürgüne göndermek, hapsetmek, ve susturmak zorunda kaldıkları bir durumla karşı karşıya bulmuşlardı. Ne yazık ki bu da sosyalizmin filizlenmesi, serpilip gelişmesi için en makbul koşulları teşkil etmiyordu.

Devrimci Süreçteki Mevzilenişin

İktidar Araçlarına Etkisi

İşte bu yüzden bence Sovyetler Birliği'ndeki tek partili yönetim şekline Rus devriminin bu özgül koşulları sebebiyet vermiştir. Ki daha

sonraki devrimci atılımlara ket vuran ve kapitalizmin (parti içinde veya halk arasında ciddi bir muhalefet ile karşılaşmaksızın) yeniden inşa edilmesi için olanak sunanlar bu özgül koşullardı.

Bu süreci gözlemleyen Mao, çeşitli kararlar, hazırlıklar, değişiklikler, çalışma ve örgütlenme biçimlerindeki yenilikler vs., aracılığı ile, halkın çok daha kapsamlı bir şekilde sosyalist dönüşüm sürecine fiilen katılabilmesine olanak sağlayacak bir devrimci kutuplaşma biçimini geliştirmemiz gerektiği sonucunu çıkarmıştır. Unutulmalıdır ki bir devrimin kutuplaşması o devrimci durum öncesindeki gelişmelere sıkı sıkıya bağlıdır (Örneğin: Rusya'da Sosyal Demokratların faaliyetlerine ilk başladıklarında şehirlerdeki iş-

çi sınıfına yoğunlaşma kararı onların ileriki dönemde köylülüğün saflarındaki zayıflığının sebebidir).

Bunu göz önünde bulunduran Nepalli Maoistler, bir süreliğine, askeri saldırıların yerine siyasi bir atılımı koyarak, iktidarı ele geçirmeden önce, devrimin tabanını genişletme faaliyetlerine zaman ayırmayı tercih etmektedirler. Bence çok dar bir taban ile iktidar aldıkları takdirde halkın büyük bir kısmını silah zoru ile yönetmek durumunda kalacaklarını düşünmekte ve bunun de devrimci süreci fazla olumlu etkilemeyeceği kanaatindedir.

Dünya tarihi iki önemli sosyalist devrime (Rusya ve Çin), ve birkaç tane de ufak iktidar mücadelesi sürecine (Vietnam, Küba, vs.) tanıklık etmiştir. Ve gayet açıktır ki pek çok komünistin devrime giden sadece iki yol olduğunu iddia etmesi (yani Sovyet tarzı Ekim Devrimi modeli ile Çin tarzı uzatılmış halk savaşı modeli), son derece mekanik bir yaklaşımdır. Öyle görünüyor ki gelecekte gerçekleşecek olan her sosyalist devrim evvelinde gerçekleşmiş olanlardan şaşırtıcı derecede farklı olacaktır (gerek siyasi iktidara yaklaşım biçimiyle, gerekse devlet aygıtını kullanım biçimiyle). Bundan ötürü, Ekim Devrimi'nden de Çin Devrimi'nden de dersler çıkarmamız gereklidir, ama bunların gelişim süreçlerini ve siyasi iktidar biçimlerini evrenselleştirmemiz yanlış olacaktır.

(Mesela kapitalist yönetim biçimlerinin çeşitliliğine bakınız: meşruti krallıklar, faşizm, askeri cuntalar, parlamenter demokrasiler, başkanlığa dayalı demokrasiler, ırkçı apartheid rejimleri, revizyonistlerin devlet kapitalizmi, teokratik düzenler ve daha nice-leri... Niçin sosyalist toplumların da sosyalist dönüşüm sürecinin dinamiklerini, ve kendilerine yol açan tarihsel koşulların özgüllüklerini yansıtan, kendilerine has bir çeşitliliğe sahip olamayacaklarını düşünüyoruz ki?)

Modellere ve Evrenselliklerine Dair

Her ne kadar Hintli Maoistlerin Nepalli Maoistlere yönelttikleri eleştirinin temel savına katılmıyorum da ikincil nitelikteki şu noktaya katılıyorum:

Bence komünistlerin hemen kendi özel stratejik tercihlerini evrenselleştirmeleri, yani kendi özel fikir ve yöntemlerinin evrensel bir biçimde geçerli olduğunu iddia etmeleri hatalıdır.

Nepal de oldukça özgül siyasi şartlara sahip bir ülkedir. Burada birbirinden çok farklı sınıfsal yapılara ve siyasi görüşlere sahip neredeyse bir düzineden

fazla komünist parti bulunmaktadır. Ülke baskıcı, monarşik, feodal bir devletin alaşağı edilmesine odaklanılan devrimci bir sürece tanıklık etmiştir. Hint tarzı parlamenter demokrasi ile Maoist türden devrimci halk demokrasisinin, geleceğin Nepal'ine model olarak birbirileri ile rekabet halinde var olmuş oldukları da bir tarihe sahiptir.

Prachanda ve Bhattarai'nin inandıkları üzere, eski feodal-sömürge düşünce yapısının yerine, yeni ve dâhilinde çeşitli farklılıkları da barındıran sosyalist bir düşünce yapısını getirerek (daha geniş bir anti-feodal ve devrimci bir çerçeve kapsamında) "çok-partili bir demokrasiye" geçmek aslında mümkün olabilir. Kuşkusuz ki dünya onların bu teşebbüsünden dersler çıkaracaktır.

Ama bu nev'i şahsına münhasır sosyalist modeli "evrensel" bir yenilikmişçesine kabul etmek veya, parlamenter demokrasi tarihinin onyıllar boyunca çok farklı bir gelişim izlemiş olduğu Hindistan'da, yahut hiçbir zaman Avrupa tarzı çok-partili parlamentolara sahip olmamış olan ve bahsi geçen türden çok-partili bir seçim şeklinin 200 yıllık burjuva siyasetine rağmen hiçbir tarihsel arka planının olmadığı ABD gibi ülkelerde uygulanabilir olduğunu iddia etmek, kuşkusuz, biraz aşırıya kaçmak olacaktır.

Başka türlü söylememiz gerekirse: muhtemelen ABD'nin, 200 yıldır varlığını sürdüren, iki partinin rekabetine dayalı burjuva seçim sistemi, Kuzey Amerika devrimci halkın (haklı olarak) bunu andıran, rekabete dayalı çok-partili bir sosyalist demokrasi biçimine rağbet etmemesine yol açacaktır. Hatta bence ABD'de ortaya çıkacak olan bir devrimci hareket eğer şu anki yoz, yolsuz, egemenlerin güdümündeki, haksız bir şekilde meşru kılınmaya çalışılan iki partili düzene karşı ciddi bir tavır alamıyorsa o hareketten fazla medet ummak doğru olmayacaktır.

Yani biz komünistlerin üzerine düşen görevin, gelecekteki sosyalist dönüşüm süreçlerinin kitle tabanını genişletmenin ve bu süreçlere kitlelerin katılımını arttırmanın yeni yollarını açığa çıkarmak olduğuna kesinlikle katılıyorum. Bu 20. yüzyılın deneyimlerinden çıkarılan en mühim derslerden biridir.

Bence bu görevin bilincine varılması biz komünistlerin devrimden önceki dönemde yürüttüğümüz örgütlenme faaliyetlerini ciddi şekilde etkileyecektir. Ve Mao'nun yığın hattı anlayışının eskisine nazaran çok daha derin bir şekilde kavranışını, çok daha etkili bir şekilde uygulanışını gerektirmektedir.

Ayrıca Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nde 1930'larda benimsenmiş olan modelden kesin bir şekilde kopmamız gerektiğini de kavramak zorundayız (ki bunun sebebi de söz konusu deneyimi araştırmış olan herkes için gayet açıktır. Burada da Hindistanlı Maoistlerin polemiğinin ciddi sorunlarından biri ortaya çıkıyor- Stalin dönemine yöneltilmesi zorunlu olan ve son derece mühim ve derin eleştiriler yadsınıyor. Öyle ki, parti belgelerinde "Büyük Önderimiz Stalin" türünden algı ve çıkarımda derin sorunlara işaret eden tabirler yer alıyor.)

Ama ben çok partili seçimlere dayalı bir düzenin evrensel bir model olarak algılanması gerektiği önerisinde bulunmuyorum. Sonuçta devrimci bir kalkışmanın pratiğine tâbi tutulmadan, sorunumuzun çözümünün bu olduğunu ve bizim sadece bunu uygulamamızın yeterli olabileceğini düşünmek doğru olmaz. O halde doğru olan bu sosyalist "çok-partili demokrasi" kavramının nereye varacağını gözlemlemek ve buna dair çıkarımlarda bulunmak, bunu yaparken de sosyalist toplumda olabilecek alternatif kitlesel temsil biçimlerine dair de kafa yormak olacaktır.

[Çözümlerin özel koşulları tespit ederek o özel koşulların evrenselleştirilmesinde- mesela komün, sovyet, kurumsallaşmış öncü parti, işçilerin doğru-

NEPALLİ MAOİSTLER, BİR SÜRELİĞİNE, ASKERİ SALDIRILARIN YERİNE SİYASİ BİR ATILIMI KOYARAK, İKTİDARI ELE GEÇİRMEDEN ÖNCE, DEVRİMİN TABANINI GENİŞLETME FAALİYETLERİNE ZAMAN AYIRMAYI TERCİH ETMEKTEDİRLER. BENCE ÇOK DAR BİR TABAN İLE İKTİDAR ALDIKLARI TAKDİRDE HALKIN BÜYÜK BİR KISMINI SİLAH ZORU İLE YÖNETMEK DURUMUNDA KALACAKLARINI DÜŞÜNMEKTELER VE BUNUN DA DEVRİMCİ SÜRECİ FAZLA OLUMLU ETKİLEMeyeCEĞİ KANAATİNDELER.

dan temsili, çok-partili seçimler vs.- yattığı düşünce- sinde bir sorun vardır. Mao her türlü yönetimde kapitalizmin yeniden inşasının mümkün olduğunu söylemiş, şiddetli uzlaşmaz çelişkilerin, somut bir biçimde, günlük yaşamın pratiğinde o pratiğin gerektirdikleri doğrultusunda sonuna kadar savaşarak

çözülmesi gerektiğini, zira bu çelişkilerin çeşitli çözümlerin sunulması ile kendiliklerinden çözülemeyeceklerini de belirtmiştir.]

Kapitalizmin Yeniden İnşası İçin "Parti-Devlet"İN Suçlanması

Bence Rosa L. Blanc bizim "Prachanda Yolu"na dair araştırmalarımızı tetikleyen kişi olmuştur. Nepalli Maoistlerin savundukları savlar oldukça fazla eleştiriye maruz kalmış olmalarına rağmen, çok az kişi tarafından açıklığa kavuşturulmuş, savunulmuş veya sahiplenilmişlerdir. Ama bence Rosa'nın bu iş için kolları sıvamış olması bizim teorik çalışmalarımız açısından oldukça önemlidir.

Aynı zamanda, Rosa'nın başlatmış olduğu tartışma sayesinde Bhattarai ile Rosa'nın görüşleri arasındaki bir farklılığa işaret etme fırsatını elde ettiğimi düşünüyorum.

Kapitalizmin yeniden inşasının sebebinin "Parti-Devlet" modeli olduğuna dair düşüncelere sıklıkla rastlamak mümkündür. Hatta bazıları işi (örneğin Bettelheim) Sovyetler Birliğinde kapitalizmin yeniden inşasının çok erken bir tarihte- mesela 1930'lar da hatta 20'lerde gerçekleştiği, hatta sosyalizmin belki de hiç var olmamış olduğu görüşünü savunacak bir noktaya getirmektedirler (ama Bettelheim için emekçilerin doğrudan yönetimi komünist devrimin başlıca belirleyicisi olduğundan pratikteki sosyalizm uygulamalarının tamamına burun kıvrımtadır).

Badiou (ve pek çok Fransız Maoist) de daima Çin'deki Büyük Proleter Kültürel Devrimi'ni Stalinist (veya Leninist) "Parti-Devlete" karşı bir isyan, hatta bu mahiyetteki son isyan, olarak görmüşlerdir. Bu

nun bir sonucu olarak da, Kültürel Devrim süreci esnasında komünist partiyi o süreçten ilham alarak yeni bir temelde yeniden inşa etmeye çalıştığı, ve kitlesel ayaklanmanın en aşırı unsurlarını eleştirdiği için Mao'nun kültürel devrimin ilk evrelerinde ege-men olan devrimci ruha yarı yolda ihanet ettiğini düşünürler.

Biz bunları daha önce de "Neden Maoizm Sonrası Çin Kapitalizmi Yeniden İnşa Etti?" başlığı altında tartıştık. Ama kuşkusuz tekrar tekrar da tartışacağız.

Rosa L şöyle diyor:

"Bence biz uluslar arası komünist harekette hala kapitalizmin yeniden inşasına sebep olan Stalinist tek parti-tek devlet modelini savunuyor ve bu dogmayı aşamıyoruz."

Bu konuda bazı noktalara değinmek istiyorum:

Öncelikle ben, daha önceden de belirtmiş olduğum üzere, Stalin dönemindeki düzenin sadece yanlış fikirlerin bir sonucu olduğunu düşünmüyorum (ama kuşkusuz çok yanlış kararlar alınmıştır). Bu düzenin eksiklikleri Rusya'daki devrimci sürecin, mevcut olan tercihleri sınırlayan kendisine has yapısından, ve bu bağlamda Rus komünistlerinin (özellikle de Stalin'in) almak durumunda kalmış oldukları kararlardandır.

Ayrıca Rosa "tek parti-tek devlet" modelinin kapitalizmin yeniden inşasına sebep olmuş olduğunu savunuyor. Bu ne Bhattarai'nin ne de Mao'nun savunmuş olduğu bir görüştür. Bhattarai Stalin dönemindeki siyasi yapının kapitalizmin daha sonra gerçekleşen yeniden inşasına katkıda bulunmuş olduğunu söylemekte ama bu siyasi yapının kapitalizmin yeniden inşasına doğrudan sebep olduğu, veya buna yol açan yegâne unsur olduğu yönünde bir görüşü savunmamaktadır.

Yeniden İnşanın Kökleri Sosyalizmin İçsel Çelişkilerinden Kaynaklanmaktadır

Bazı durumlarda Sovyet tarihinin bölümlere ayrılmasına ilişkin tartışmalar oldukça zor ve karmaşık bir hal almaktadırlar (mesela "devrim ne zaman sona erdi? 1918? 1921? 1933? 1939? 1956? 1989?" vb. sorular...). Ama ("Stalin tartışmaları"nın da farklı yönlerine ışık tutan) bu tartışmalar sorunun ve çözümünün ne olduğuna dair önemli sonuçlara varmamız açısından son derece önemlidirler.

Bhattarai, tıpkı Mao gibi, Sovyet devriminin hatalarının partinin ve devletin içinde kapitalist unsur-

ların oluşmasına katkıda bulunduğunu düşünmektedir. Mao özellikle "karanlık tarafımızın kesin bir biçimde ifşa edilmesi gerektiğini" vurgulamıştır. Ama bunun "karanlık tarafın" ziyadesiyle karanlık olduğu ve geniş halk yığınlarının da devletin baskıcı eli aracılığı ile siyasetten soğutulduğu Sovyetler Birliği'nde gerçekleşmemiş olduğunu açıkça görebiliriz. Ama Bhattarai, kapitalizmin yeniden inşasına karşı Stalin döneminde mücadele edilmiş olduğunu, ancak bunun pek başarılı olmamış olduğu fikrini de savunmaktadır.

Mao'nun düşüncesine göre kapitalist yolcular sosyalizmin doğasından, yani sosyalist toplumun kendi dinamiklerinde varlığını sürdürmekte olan kapitalist unsurlardan ötürü (mesela ücretlerdeki farklılıklardan, merkezi yönetime duyulan gereksinimden, meta alışverişine duyulan ihtiyaçtan, kafa ve kol emeğinin arasındaki ayırmadan, emperyalist bir dünyada düzenli bir ordunun bulunmasının zorunluluğundan vs.) ortaya çıkmaktadır. Bu sava göre de kapitalist yeniden inşaya sebep olan tek unsur siyasi yapının bozukluğu olmadığından, kapitalizmin yeniden inşasını engellemek için de siyasi yapıyı değiştirerek sosyalist toplumun karar alma mekanizmalarına olan katılımı arttırmakla yetinmek yeterli olmayacaktır. Zira sorun bundan daha zorludur, çözümünü de daha karmaşıktır.

Bence komünist hareket olarak, iktidarı ele almadan önceki evrede, komünist devrimin tabanını genişletmek ve devrimci sürece kitlesel bir katılım sağlayabilmek için yeni yollar bulmak zorundayız. Devrimden sonraki toplumun eski sömürücülerin yeniden güç kazanmasına engel olması gerektiği gerçeğini göz önünde bulundurarak, sosyalist demokrasinin neye benzeyebileceğine dair yeni ve yaratıcı düşünceler üretmemiz son derece önemlidir. Bana öyle geliyor ki pek çok devrimci komünist, sosyalist topluma dair oluşmakta olan bu yeni algının daha fazla ifade özgürlüğünü, daha özgür bir basını, hür bir tartışma ortamını, ve kitlesel karar alma biçimlerini dâhilinde barındıran ve yeni devletin baskıcı eğilimlerini de asgari düzeye indiren bir algı olması gerektiğini düşünmektedir.

Ayrıca kaçınılmaz olarak komünist partinin, henüz kimseye öncülük etmemişken, bir öncü olduğu, kendisini öncü ilan edebileceği, ve sürekli eleştirel bir sürece tâbi tutulmaksızın öncü olarak görülebileceği varsayımının da sorgulanması gerekmektedir. Tarih bu düşünceye ağır darbeler vurmuştur.

Kar Taneleri: Denetimimizden Bağımsız Bir Biçimde Ortaya Çıkan Çeşitlilik

Ama geniş kapsamlı demokratik katılım araçlarının yaratılması kapitalist yeniden inşanın panzehiri olmadığı gibi, son derece zaruri olan bu kitlesel katılım biçiminin filizlenmesini sağlamak da sadece kendi dogmalarımızdan sıyrılarak gerçekleştirilemez. Sorun bizim algımızdaki hatalardan veya Stalin döneminden kalma dogmalardan değil, nesnel gerçeklikten, devrimci sınıf savaşımının ve sınıfsal mevzilenmenin çelişkilerinden kaynaklanmaktadır.

Bazen kutuplaşmanın niteliğini devrimci durumun kendisi belirler ve bizler de arzulanan kutuplaşma biçimini elde edemeyebiliriz. Saflarımızın gücünü, halktan gördüğümüz desteğin kitleselliğini, anti-sosyalist direnişin kuvvetini, devrimin uluslar arası boyuttaki itibarını, harici askeri müdahale tehdidini vs. denetimimizden bağımsız olan nesnel şartlar belirleyebilir. Bütün bunlar, devrim sonrası toplumun siyasi yapısını etkileyen unsurlardır. Ama tabii devrimciler iktidarı el geçirme fırsatına sık sık rastlamazlar, bu yüzden de sadece kutuplaşma biçimi tam olarak istediğimiz gibi olmadığından bu fırsatı geri çevirmek yanlış olacaktır.

Bundan ötürü bazı şeyler son derece önemlidir:

a) Sovyetler Birliği'ndeki sorunun algıdaki hatalardan kaynaklandığı düşünmemeliyiz. Bu sorunlar aynı zamanda devrim sonrası toplumdaki sınıfların mevzilenmesi ile de alakalıdır.

b) Devrimci durumda karşı karşıya kalacağımız kutuplaşmanın mahiyeti büyük ölçüde bizden bağımsız olan nesnel şartlar tarafından belirleneceğinden, bunu önceden tahmin edebileceğimizi düşünmemeliyiz.

c) Devrimlerin kar taneleri gibi olduklarını, yani her devrimin gelişiminin ve yol açacağı devrim sonrası toplumun diğerlerinkinden son derece farklı olacağını anlamalı, bir modelin "evrenselliğini" ilan etmede aceleci davranmamalıyız.

d) Kapitalizmin yeniden inşasının sadece yönetenler ile yönetilenlerin ayrılmasından kaynaklandığını düşünmemeliyiz. Yani kapitalizmin yeniden inşasına panzehir olarak yeni siyasi biçimler geliştirmenin tek başlarına yeterli olacaklarını düşünmemeliyiz.

Sosyalizme Geçiş Sürecinin Gel-Gitleri

TNL şöyle diyor:

"Tek parti-devlet kültürel devrim süreçlerine rağ-

men daima kapitalizmin yeniden inşasına yol açmıştır. Miadını doldurmuş bir modeldir ve halklar haklı olarak ondan nefret etmektedirler.”

Burada son derece önemli bir gerçek yatmaktadır. Dünyada insanların “biz Sovyet halklarının 1930’lu yıllarda sahip oldukları türden bir yönetim biçimini istiyoruz” diyecekleri fazla yere rastlamak mümkün değildir. Ve eğer Çin’de de bu tek parti-devlet modelini değiştirmeye kalkışan bir kültürel devrim gerçekleşmeseydi, Maoist Çin Sovyetler Birliği deneyimine nazaran daha olumlu bir örnek olarak algılanmıyor olurdu.

Bir zamanlar herkes sosyalist toplumun insanlara tartışmalara ve kitlesel katılıma dayanan zengin bir siyasi hayat sunacağına inanıyordu. Şayet 1930’lardan sonra daha farklı düşünceler ortaya çıkmışsa, bizim onlardan kopmamızın vakti çoktan gelmiştir (ve bunun zorunluluğunun tek sebebi de elbette sadece “halkın” bunu tercih etmesi değildir- bu olmadan sosyalist dönüşümün gerçekleştirilmesi de mümkün olmayacaktır).

Ama şu önermeye bir kez daha bakmak istiyorum:

“Tek parti-devlet kültürel devrim süreçlerine rağmen daima kapitalizmin yeniden inşasına yol açmıştır. Miadını doldurmuş bir modeldir...”

Bu doğru mudur? Kapitalizmin yeniden inşası devrimcilerin uyguladıkları yöntemlerin yanlış ve uygulanamaz olduğuna kanıt mıdır?

Bir kere bir ülkedeki devrimi o dönemin şartlarından bağımsız bir biçimde ele almamız doğru mudur? Belki de Çin sosyalist kamp genişlemediği takdirde sosyalizmin inşasını 20 yıldan daha uzun bir müddet sürdürebilecek güce sahip değildi. Belki de sosyalistler, devrim dünyaya yayılmadığı sürece,

yaptıkları ne kadar iyi, ne kadar doğru olursa olsun kapitalist güçlerce yenilmeye mahkumlardı? Veya belki de komünist bir dünyaya giden yolda devrimci süreç devrimlere, karşı devrimlere ve yeni devrimlere dayanan bir gel-gitler zinciridir.

Sovyetler Birliği’nin ilk dönemlerinde sosyalizm bir mürekkep damlasının kağıda yayılmasına benzetiliyordu. Yani ilk devrim Rusya’da gerçekleşmişti, daha sonraki devrimler de bu genişlemekte olan Sovyetler federasyonuna ekleneceklerdi- ta ki dünya önce sosyalist, daha sonra da komünist olana dek. Tabi bu biraz doğrusal bir algıya dayanmaktaydı ve kapitalizmin yeniden inşası türünden şeyler düşünülüyordu bile.

Ama pratikte Sovyetler federasyonunu sürekli olarak genişletmeyi başaramadılar. Baltık denizinin kıyısını ve Polonya’nın bazı kısımlarını ele geçirmişlerdi ama Doğu Almanya’yı genişlemiş SSCB’nin sınırlarına dâhil etmemişlerdi. Çinli devrimciler ise kurdukları yeni Çin’in tek bir Sovyet federasyonu tarafından kapsanmasına hiç yanaşmamışlardı bile.

Ama feodalizme karşı gerçekleşen kapitalist devrimler (1500’lerden 1900’lere) böyle doğrusal bir anlayıştan tamamen uzak bir şekilde gelişmişlerdi. Feodal Avrupa’nın bağrında ortaya çıkan Hansa Birliği (13.-15. yüzyıllar arasında Kuzey Avrupa’da tüccarlar tarafından yönetilen şehir devletleri) kısa bir sürede kuvvetlenmiş ve çökmüştü. İlk gerçek kapitalist devrim (1789 Fransız İhtilali) on yıl içinde Napolyon’un İmparator olarak taç giymesine- onu takiben de Bourbon hanedanının karşıdevrimlerine tanıklık etmişti. Daha sonraki 1848 devrimleri (ki başlangıya ulaşamamış ve bastırılmışlardı) feodal egemenliğin önemli bir katmanını aşındırmışlardı.

Yeniden inşalara, ve Fransızların uzun müddet

karşılaştıkları aksiliklere rağmen, iki kuşak sonra kapitalizm bütün Avrupa'da borusunu öttürüyordu. Kapitalist gelişim doğrusal bir çizgi izlemiyor, dünyaya yeniden inşalar ve yeniden devrimlerden müteşekkil bir gel-gitler zinciri şeklinde yayılıyordu.

Bir de 1865 senesinde köleliği kaldıran ama 1870'lerin ve 80'lerin karşıdevrimleri ile Güneydeki egemen tarımsal üretim biçimi olarak feodal yarıcılığı uygulamaya koyan ABD'deki burjuva devrimine bir bakın. Neticede burada da devrim ve eski düzenin yeniden inşası arasındaki çekişmeden baskın ve dinamik bir kapitalizm egemen olarak çıkmıştır.

Şu fikri benimseyecek olursak ne olur: 20. Yüzyılda sosyalizmin çöküşünün sebebi büyük ölçüde devrimcilerin hataları değil de, sosyalizme geçişin o yüzyılda dar bir tabana sahip olması mıydı?

Kuşkusuz ki hatalar mevcuttu. Kuşkusuz ki bizim sayılmamız gereken hatalı olgular vardır. Kuşkusuz ki geçtiğimiz sosyalist devrimlerde bizim katıyen tekrarlamayacağımız pek çok yanlış vardır.

Ama kapitalizmin yeniden inşası sahiden de büyük ölçüde bizim kabahatimiz miydi?

Bana öyle geliyor ki, sosyalist dünya süreci dalgalı bir hareketlenme şeklinde gelişecektir. Tarihte devrimci dalganın Tsunami boyutuna vardığı dönemler olmuştur (1. Dünya Savaşı sonrasında Avrupa'da, 1950'lerde sömürge ülkelerde, 1968'de küresel boyutta). Dalga çekildiğinde geriye bazı ülkeleri kökten değiştirmiş, ve yaşama tutunmaya çalışan sosyalist deneyimler ile (adeta gelgit sonrası oluşan su birikintilerinde yaşayan balıklar gibi) bırakmıştır.

Sahiden de dünya çapında sosyalist zafere giden süreç iki zıddın, devrimin ve karşı devrimin, kapitalizmin inşasının ve kapitalizmin yıkımının, kapitalizmin ve sosyalizmin arasındaki sürekli çekişmenin, gidip gelmelerin bir sonucu mu olacaktır? Durum bu ise, o halde bütün bu olan bitenler-yerkürenin toplumsallaşması, sosyalizm ve kapitalizm ile pratikte deneyimler edinilmesi, ülkelerin kentleşmesi, feodal kalıntıların temizlenmesi, ekolojik krizin derinleşmesi vs.- kapitalist özel mülkiyet şeklinin nesnel temelini aşındırırken komünizminin kuvvetlendirecek olan uzun vadeli küresel süreç esnasında gerçekleşmektedirler.

İstanbul'dan bir cerrah geçti: Celalettin Cerrah

"Osmaniye Valisi olan Celalettin Cerrah, saat 16.20'de İspanya'dan İstanbul'a döndü. Cerrah'ı Atatürk Havalimanı'nda eski çalışma arkadaşları karşıladı. Tayin haberini İspanya'da aldığı söyleyen Cerrah, "Bugüne kadar çok iyi günler geçirdik güzel görevler yaptık, güzel bir son oldu. Çok mutluyum. Ailemle birlikte çok mutluyum. Valilik çok şerefli bir makamdır. Çok güzel bir değerlendirmedir, büyüklerimin beni böyle bir görevle görevlendirmesi çok mutluluk verici" diye konuştu."

İstanbul'dan bir emniyet müdürü geçti ki akıllara zarar. Sadece akıllara zarar değil; her şeye zararı olan bu zat, Celalettin Cerrah. 'Büyüklerinin' kendisini vali olarak atamasından mutluluk ve onur duyduğunu belirten posbıyıklımız sadece bununla gurur duymuyor, hapishaneleri yaptığı operasyonlarla doldurduğunu da büyük bir onurla dile getiriyor. Sanki hapishaneleri doldurmakla veya bu çarpık sistemi değiştirmek isteyen devrimcileri katletmekle çarpık sistemin sorunlarını çözmek. 6 yıllık emniyet müdürlüğü döneminde bir-

çok olayın yaşandığı İstanbul'da her ne hikmetse o hep yurtdışında futbol maçındaydı. Zaten vali olduğunu da İspanya'da öğrenmişti. Eh böyle olunca da 'İstanbul'un asayışı, emniyetin işi' olmuyordu.

Celalettin Cerrah'ın döneminde ön plana çıkan birçok şey var, isterseniz ilk önce bunlara bir göz atalım. Zaten olanları gördükten sonra da fazla söze gerek kalmıyor.

* Cerrah göreve geldikten 5 ay sonra, 20 Kasım 2003 yılında İstanbul, Neve Şalom ve Beth İsrail sinagogları bombalandı. Cerrah, olayı Letonya da futbol maçı izlerken öğrendi. 27 kişinin yaşamını yitirdiği olayda İstanbul'un emniyetinden sorumlu Cerrah geri dönmedi ve maçını izlemeye devam etti. Ardından İngiliz Konsolosluğu ve HSBC Bankası'na düzenlenen saldırı da 20 kişinin hayatını kaybetmesinden sonra da eylem planlarını bulamamalarının sebebinin basına bağladı.

* 4 Nisan 2006'da fuhuşa yönelik 'Barbie' operasyonunda gözaltına alınanların deşifre edilmesi eleştirilince "Polisimiz namuslu kişileri afişe etmez" dedi. Kadınlar iddianamede 'mağdur' olarak yer alıyordu. İnsan haklarına saygılı, anayasada yer alan 'suçluluğu kanıtlanana kadar herkes suçsuzdur' ilkesine bağlı bir emniyet müdürü. Kadınlar iddiana-

karşı yapılan linç girişimini alkışlamak, destek vermek... Umur Talu'nun 'linç operatörü' sözü yerinde olsa gerek.

* Agos Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hrant Dink'in katledileceği istihbaratını 11 ay önce almasına hiçbir önlem almadı. "İhmalle ölüme sebebiyet vermek"ten hakkında suç duyurusu açıldığında ise Bölge İdare Mahkemesi, hakkında soruşturmaya izin vermedi. Dink cinayeti sırasında yine yurtdışında, Hollanda'da futbol tumuvasındaydı. Katliamdan sonra sarfettiği sözler ise adeta Ogün Samast'ı takdir eder mahiyetteydi: "Zanlı, milliyetçi duygularla cinayeti işlemiş."

* Devrimci Karargâh'a yönelik Bostancı'da düzenlenen operasyonda üç kişi ölürken bir kişi de yaralanmıştı. Olay sonrasında kameraların karşısına geçen Cerrah, operasyonun başıyla tamamlandığını söyledi; ama güvenlik şeridinin arkasında bulunan bir kişi yaşamını yitirmiş bir gazeteci de yaralanmıştı.

* 3 Mart 2008'de 18 yaşındaki Münevver Karabulut'un başı kesilerek öldürülmesinin ardından yaptığı açıklamada, "Kızlarına sahip çıksalarmış" dedi. Kendi kızlarına 5 yaşından itibaren silah kullanmayı öğreterek 'sahip' çıkan Cerrah, kızlarını yi-

3 Mart 2008'de 18 yaşındaki Münevver Karabulut'un başı kesilerek öldürülmesinin ardından yaptığı açıklamada, "Kızlarına sahip çıksalarmış" dedi. Kendi kızlarına 5 yaşından itibaren silah kullanmayı öğreterek 'sahip' çıkan Cerrah, kızlarını yitirmiş olan aileyi böyle eleştirerek, durumun ne kadar 'umurunda' olduğunu gözler önüne serdi.

mede mağdur olarak gösterilmesine rağmen, sanki polisi tanııyormuşuz gibi "Polisimiz namuslu kişileri afişe etmez" diyerek ikiyüzlülüğünü gösteriyor.

* Sene 2006... Lübnan'a asker gönderilmesini protesto eden 4 üniversite öğrencisi linç edilmek istendi. Cerrah linç girişimi sonrası "Vatandaşlar haklı olarak tepki göstermişler. Güzel tepki" dedi.

Başka bir ülkenin ilhak altına alınmasına, halkların silah sesleri altında yaşamaması ve halk çocuklarının ölmemesi için eylem yapan öğrencilere

tirmiş olan aileyi böyle eleştirerek, durumun ne kadar 'umurunda' olduğunu gözler önüne serdi.

* 20 Ağustos 2007'de gözaltına alındıktan sonra Beyoğlu Emniyet Müdürlüğü'nde polis Festus Okey'in öldürülmesi de Cerrah'ın müdürlüğü döneminde gerçekleşti. Okey'in ölümüne ilişkin yapılan açıklamada, Okey'in gözaltında iken polisin silahını almaya çalıştığı, polisin vermemesi üzerine de silahın yanlışlıkla patladığı belirtilmişti. Burada da emniyet müdürlüğü, kameranın sadece nezaret-hanede olduğu diğer kısımlarda kameranın olma-

dığını belirtip cinayetin üstünü örterek kendi hatasını kapatmaya çalıştı. Tabii bu olayda da gözaltına alınan Okey'in karakolun nezarethanesinde olmayıp neresinde olduğu da akıllarda soru işareti olarak kaldı.

* Ve Cerrah en büyük şöhretini ise tabii ki 1 Mayıs'ta gösterdi. 1977 katliamının 30. yılında Taksim'e çıkmak isteyen işçi ve emekçilere yönelik saldırılarıyla son üç yılın en önde gelen icraatlarına imza attı. Saldırılarda polisini adeta sınırsız yetkilerle donatan Cerrah, kullanılan şiddet, biber gazı ve coplar ile burjuva medyada bile genişçe yer alarak eleştirildi. İstanbul polisi ve başları Cerrah, DİSK binasına, hastanelere bile gaz bombası atarak kendini gösterdi.

Cerrah'ın sıraladığımız bu seçme icraatları bile kendisinin de ifade ettiği gibi 'büyükleri' tarafından valiliğe atanması için büyük bir övünç kaynağı. Büyükleri nasıl vali yapmasınlar ki onu, bu kadar 'iyi' icraatının üstüne. Yapılan işkence olayları, eylem yapan öğrencilere linç girişimleri, demokra-

bol maçında olmasıydı.

Cerrah'ın 6 yıllık çalışmaları gibi gidişi de muhteşem oldu. Kralların devlet başkanlarının, burjuvazinin en büyüklerinin eğlence düzenlediği Çırağan Sarayı'nda verdiği davet ile icraatları gibi, gidişini de çıkarları için çalıştığı burjuvaziye benzetti. 500 bin TL ile ifade edilen bu 'şerefine' yemeğin ise kimler tarafından karşılandığı da hepimizin mağlumu. Çalıştığı, hizmet ettiği sınıf, 'iyi çocuğuna' böyle bir yemeği çok görmemiş olacak...

Tabii ki tüm bunlar sadece Cerrah için geçerli değil; ondan öncekiler de, ondan sonrakiler de bunu-bunları yapacak. Bu geleneksel devlet sisteminin yarattığı profildir ve herkes buna göre şekillenir, yetiştirilir. İstanbul'un karikatür kahramanları gibi olan muhteşem üçlüsü Kadir Topbaş, Muammer Güler Cellalettin Cerrah ve diğerleri, hepsi bu sistemin, devlet geleneğinin bakiyesidir.

Yediği acı biberleri sevdiğinden midir bilinmez ama tüm İstanbul halkına biber gazını esirgeme-

1 Mayıs'ta Taksim'e çıkmak isteyen emekçilere polis azgınca saldırmıştı

tik eylemlere bol biberli, coplu, sulu saldırılar... Tüm bunların hepsi Cerrah'ın vali olması için yeter de artar bile. Cerrah'ta ön plana çıkan diğer bir durum da, sinagog bombalamaları, Hrant Dink katliamı gibi birçok olayda kendisinin yurtdışında fut-

den sunan Cerrah, artık Osmaniye valisi. İstanbullu biberden, coptan maalesef kurtulamayacak. Ancak şimdi Cerrah kendisi için verimli topraklarda. Osmaniye'den nice Ogün Samast'lar devşirir artık. Nice katliamın tetikçileri artık Cerrah'ın 'iyi çocukları' olabilir.

“KUTSİYE”

MUZAFFER ORUÇOĞLU

Vartinik baskını, postu deldirmeden, kendimi uçurumdan atarak, burkulup şişen bir bacakla atlatınca derin bir nefes aldım. Gökyüzüne zemheri mavisi egemendi. Güneş, atlas feleğinin ötesinde parlayıp duruyor ama ısıtmıyordu. Baskınlardan ve amansız izlemelerden dolayı herkes kaçıp şehirlere sığınmıştı. Dağlarda bir tek ben kalmıştım. Barınma ve yiyecek sorunun yoktu. Araziyi tanıyordum. Mağaralarım ve köylerde güvendiğim tek tek gizli dostlarım vardı. Uçurum kıyılarında gezinmeye alışmıştım. Kınalı bir kayanın üzerinden, çiçekli bir çalı kümesinin yanbaşımdan, dağların zirvelerine bakarak ve geleceğe dair güzel şeyler düşünerek, uçurumun görünmeyen dibini hayal etmek gibi hoş bir hareket stilini de keşfetmiştim. Durumum gayet iyiydi. Durumu iyi olmayan, siyasetti. Siyaset bana, bahara hazırlanmak için kadrolara ihtiyaç olduğunu fısıldayıp duruyordu.

Yirmi gün sonra, şubatın ortalarında İstanbul'a hareket ettim. Mazgirt köylerinde yediğim kızartılmış yumurtaların, yanan odunların, meleyen davaların ve ocakbaşı palavralarının üzerime sinen yirmi günlük kokusuyla İstanbul'a girdim, bir şafak vakti. Cem Somel beni alıp Süleyman Cihan'ın evine götürdü. Yedi kişilik Koordinasyon Komitesi'nin yakalanmayan dört üyesinden ikisi İstanbul'daydı: Derviş ruhlu, bilge arkadaşım Cem ve ben. Daha sonra aldı, başka bir eve götürdü beni. Bizimle birlikte, evde üçü kadın, dördü erkek yedi kişinin olduğunu fark edince korktum. 80 bin kişiyle İstanbul'u elek velek aratan ve kontr-gerilla timleriyle yıldırım baskınları yaptıran General Faik Tütün'ün iskeletimsi yüzü canlandı gözlerimin önünde. Arkadaşlar, gelecek kişinin kim olduğunu biliyorlarmışçasına, beni ciddi ve saygılı bir iklimle karşılayınca, gırgırcı, sallapati mizacımı geri plana itip, karşısındakine esasduruşu vazeden halis bir

örgüt şefi havasına büründüm. Bende ki değişimi anında sezen genç ve tombul bir kızın, çocuk inceliğiyle, bıyık altından gülümsediğini hissettim ve gevşedim. Kız kalktığı yere oturdu ve sohbeti dikkatle dinlemeye koyuldu. Edasında, okuduğu kitapların ve geleceğe olan berrak inancın mayaladığı hoş bir rahatlık vardı. Mantık örgüsü güçlü ve duru bir Türkçeyle arada bir sohbe talıyor, merak ve sempati yaratan bir saflıkla kikir kikir gülüyordu. Dikkatim ister istemez bu zeka pınlısına kaydı. Okuduğu yazarları sordum. İsim isim yazarları sıralamaya başlayınca, terazinin kelesi edebiyatla doldu. En sevdiği iki yazarı sordum. Benim o dönemde en sevdiğim Mihail Solohov'u başa koyup, yanına Jack London'u ekleyince kıza kanım kaynadı.

KİTAP YİĞİNLERİNİN ARASINDA, BİR ODADA BULDUM O'NU. KELEPÇELERİMİ AÇTIRIP, DÜNYANIN EN GÜZEL BAKICISININ, YANİ ANNESİNİN GÖZLERİ ÖNÜNDE, GÜÇLÜ BİR ŞEKİLDE SARILDIM TOMBUL KIZ'A. ÜÇ SAAT, SİYASETTEN, SANATTAN, ÖLENLERDEN KALANLARDAN, TUTUKLANANLARDAN KONUŞUP DURDUK. KENDİ AĞZINDAN BİR KEZ DAHA DİNLEDİM BASKINI; ÖZELLİKLE DE, KANLAR İÇİNDE, KARGA TULUMBA GÖTÜRÜLÜP ARABAYA ATILIRKEN, HALKIN POLİSLERİ ALKIŞLADIĞI O ANI, O ANDA DUYDUĞU ACIYI...

Yirmi gün içinde tüm kadroların ikişer üçer gruplar halinde, gecekondularda, ayrı ayrı evlerde bannmaları, evlerin birbirlerini bilmemeleri esasını uyguladık. Dağa gidecek kişiler de kafamda, iki ekip halinde, netleştirdi. Nisan, dağa gidiş ayı olacaktı. Ama olmadı. İki ay içinde Faik Türün'ün Kontr-Gerilla timleri, MİT'le birlikte, kurduğumuz 'sağlam' yapıyı çöktürdü. Ahmet Muharrem, yakalandıktan sonra vuruldu, gerçek adının Kutsiye olduğunu öğrendiğim, harika, tombul genç kız da, silahsız olduğu halde belinden vurularak yürüyemez hale getirildi ve cezaevine kondu. En son, 22 Nisan 1973'de Koordinasyon Komitesi'nin İstanbul'u örgütleyen iki üyesi de yakalanınca, mağara hayatından cezaevi hayatına geçmiş oldum.

Cezaevindeyken Kutsiye'den duru, coşkun mek-

tuplar aldım. Geleceğe dair güzel düşler kurmaya devam ediyor ve yoğun bir şekilde okuyordu. Yıllar geçip gidiyor, Kutsiye aynı coşkusunu sürdürüyordu; ama ben, üretmemesi halinde, kafasının ve kollarının dışında hiçbir yerini kıpırdatmadığı için, bu coşkuyu daha fazla sürdürmeyeceğini, bunalıma gireceğini düşünüyordum. Bir anı roman yazmasını önerdim, ciddiye almadı. Çıkan ciddi romanları esas alarak, edebiyat eleştirilerisine yönelmesini önerdim, ciddiye almadı. En sonunda şiiri önerdim, tınmadı. Israr ettim, yumuşamaya ve giderek yazmaya başlayınca sevindim.

13 yıl sonra tahliye edilip, iki jandamanın arasında, kelepçeli kollarla askere gitmek için yola düştüğümde, Abim İsmet bana refakat etti. Ankara'dan geçerken Kutsiye'ye uğramaya karar verdim. Askerleri ikna ettim. Kitap yığınlarının arasında, bir odada buldum O'nu. Kelepçelerini açıtırıp, dünyanın en güzel bakıcısının, yani annesinin gözleri önünde, güçlü bir şekilde sarıldım Tombul Kız'a. Üç saat, siyasetten, sanattan, ölenlerden kalanlardan, tutuklananlardan konuşup durduk. Kendi ağzından bir kez daha dinledim baskını; özellikle de, kanlar içinde, karga tulumba götürülüp arabaya atılırken, halkın polisleri alkışladığı o anı, o anda duyduğu acıyı... Abim ve jandarmalar, can kulağıyla dinlediler bizi. Jandarmalar anlayışlı davrandılar, çıkarken, Kutsiye'nin gözleri önünde kelepçe vurmadılar bileklerime. Apartmanı terk ettiğimizde, jandarmalardan uzun boylu, kelepçe kulaklı olanı, kelepçeyi bileğime takarken:

"Yazık," dedi, "Abla, kan davasının kurbanı olmuş. Peki, bunu vuran orospu çocuğunu, ablanın kardeşleri vurmadılar mı, abi?"

Ben ağzımı açmadan öbür jandama girdi araya.

"Nasıl vursunlar oğlum, kan davasına polis de başlamış. Baksana, polisler ablayı vurup götürürlerken, karşı tarafın adamları alkışlamışlar. Ortada rüşvet var, polise yedirmişler."

Ne diyeceğimi şaşardım. Abim, kasketli kellesini iki yana sallayarak, sigarasından bir fırt çekip jandarmalara doğru savurdu:

"Ben sana demedim mi oğlum, 'boşuna uğraşıyorsun, bu halk anlamaz,' diye"

Jandarmalar, taşın kendilerine atıldığını fark etmediler bile. Yürüdük.